

WILLIAM SHAKESPEARE

KRÁL JINDŘICH V.

přeložil Dr. Josef Čejka 1858

Slovanský seminář Masarykovy University v Brně.
Tisk Jaroslava Pospíšila.

OSOBY:

Král Jindřich pátý

Vévoda Gloster, >

Vévoda Bedford, > jeho bratři

Vévoda Exeter, králův strýc

Vévoda York, králův bratranec

Hrabě Salisbury

Hrabě Westmoreland

Hrabě Warwick

Arcibiskup Canterbury'ský

Biskup Ely'ský

Hrabě Cambridge, >

Lord Scroop, > spiklí

Sir Tomáš Grey, >

Sir Tomáš Erpingham, >

Gower, >

Fluellen, > setníci ve vojtě krále Jindřicha

Macmorris, >

Jamy, >

Bates, >

Court, > vojáci

Williams, >

Pistol

Nym

Bardolph

Chlapec, u nich ve službě

Herold

Chorus

Karel šestý, král francouzský

Ludvík, dauphin

Vévoda Burgund'ský

Vévoda Orlenas'ký

Vévoda Bourbon'ský

Connetable francouzský

Rambures, >

Grandpré, > šlechticové francouzští

Montjoy, herold francouzský

Velitel Harlfleur'ský

Vyslanci do Anglie

Isabella, královna francouzská

Katharina, dcera Karla a Isabelly
Alice, dáma z komonstva princezny
Paní Obratná, hospodská

Pánové, dámy, důstojníci, francouzští a angličtí vojáci, poslové, a komonstvo

Scena v Anglicku a ve Francii

JEDNÁNÍ PRVNÍ.

Vejde Chorus.

Chorus. Ó, Musu plamennou, která by vzeltla
až ke skvoucím nebesům vymyšlení!
Království za jeviště, prince k hrání,
mocnáře za divače skvostné sceny!
Pak by co Mars se vztýčil, sobě roven,
rekovný Jindřich; a co smečka psů
k patám by mu se lísal hlad, meč, oheň, *1
prosíc za práci. Odpusťte však, draží,
že mdlý, nevzlétající duch má smělost
tak velké věci představovat na tom
nehodném lešení: osáhne tato
kohoutí jáma *2 nivy francké? můžem
v tom O ze dřeva směstnat jen ty helmy, *3
jichžto u Agincourt' a vzduch se lekal?
Odpusťte! vždyť pak křivé znaménko
na malém místě může platit milion;
protož i nám, velkého počtu nullám,
dovolte vládnout vaší obrazností.
Představte si, že v kruhu těchto zdí
jsme opjali dvě mocné monarchie,
jichž čela vyvstala, jen na sražení,
od sebe dělí hrozný, těsný ocean.
Doplňte v duchu svém náš nedostatek;
znásobte tisíckrát jednoho muže,
a utvořte si vymyšlené vojsko:
bude-li o koních řeč, myslíte si,
že vidíte jak pyšná kopyta
svá do vnímavé půdy vtiskují; *4
vy nám musíte v mysli krále zdobit,
sem tam je vodit, časy přeskakovat,
a skutky mnoha roků klásti v jednu
sypací hodinu: dovolte jen,
bych v tom co chorus směl být pomocen,
jenž prosí, jako prolog, za strpení,
a laskavé hry této posouzení.

1. Výjev první.

Londýn. Předpokojí v královském palácu.

Vejde Arcibiskup Canterbury'ský a biskup Ely'ský.

Canterbury. Jak pravím, pane, jedná se o totéž
nařízení, co v jedenáctém roce
minulé vlády nebožtíka krále
bez mála proti nám by bylo prošlo,
kdyby tehdejší časů nepokoj
a zmatek věci té byl neodstranil.

Biskup Ely'ský. Jak ale teď, mylord, odoláme?

Canterbury. Na to se myslit musí. Projde-li to,
ztratíme lepší půli našich statků;
neb všechno zboží světské, které církvi
lid nábožný dědičně odkázal,
chtějí nám pobrat; takovýť je rozvrh, –
tolik, by králi ke cti chovalo se
patnácte hrbat, patnáct set rytířů,
šest tisíc dvě stě dobrých paniců;
churavcům na úlevu, věkem sešlým,
znuzeným duším, k práci neschopným,
sto špitálů, přehojně nadaných;
krom toho ještě do královských truhlic
vždy ročně tisíc liber. Tak zní návrh.

Biskup Ely'ský. To by byl notný doušek.

Canterbury. Ten by kalich

i se vším všudy polknul.

Biskup Ely'ský. Jak se bránit?

Canterbury. Náš král je plný milosti a péče.

Biskup Ely'ský. A svatou církev věrně miluje.

Canterbury. Chováním z mládí toho nesliboval.

Jak ale otec duši vypustil,
tu zdálo se, že prostopášnost jeho,
unavena, též umírá: v tu dobu
povážení jak anděl k němu přišlo,
a vyhnalo hříšného Adama,
i učinilo z těla jeho ráj,
nebeským duchům k ochraně a bytu.
Tak náhle žádný školák nedospěl:
nižádná oprava nepřišla proudem,
by v návalu tak prudkém vady spláklá;
a hydro-hlavá svévolnost se nikdy
tak brzo z místa svého nehnula,
tak jedním rázem, jak u toho krále.

Biskup Ely'ský. Nám vzešlo požehnání jeho změnou.

Canterbury. Slyšíte-li jak o Bohu rozpráví,

budete u vidění v srdci svém
si přát, aby z krále stal se prelát:
pak slyšte, jak o státních věcech jedná,
a řeknete, že tomu jen se učil:
poslechněte, když mluví o válce,
i bude vám to zníti, jakoby
ukrutnou bitvu hudebně přednášel:
přejděte potom k věcem politickým,

on rozplete gordický uzel znale
jak vlastní podvazek; když mluvit začne,
umlkne vzduch, ten zvolný rozpustilec,
a v uchu lidském číhá němý podiv,
by jeho medosladké řeči lapal;
života umění a zkušenost
musí být mistrem této theorie:
i div jest, kde to jeho Jasnost vzala,
měvši jen k marným věcem náklonnost;
za tovaryše bral si neučené,
nevzdělané a hloupé; čas svůj trávil
při hodování, hrách, a banketech;
o pilné práci nebylo památky,
neb aby byl se vzdaloval a štítil
veřejných spolků s lidem obecným.

Biskup Ely'ský. Pod kopřivím vyrůstá jahoda,
a zdravé zrno daří se i zraje,
stojí-li vedlé plodů špatnějších:
tak princ ukřýval rozjímání své
pod rouškou pustoty, že rostlo, věřte,
jak letní tráva, v noci nejrychlejš,
nezřejmě, v duši jeho však se množíc.

Canterbury. Tak musí býti; neb divů již není,
a protož sluší uznat prostředky,
jimiž se věci stávají.

Biskup Ely'ský. Mylorde,
jak ale ukrotíme onu žádost
dolejší sněmovny? Je Milost král pán
k nim nakloněn či nic?

Canterbury. Snad nerozhodl,
však spíš se k naší straně obrací,
než aby našim protivníkům přál;
nebt' učinil jsem návrh králi pánu, –
po našem duchovním shromáždění, *5
hledíce k příčinám, které tu jsou,
a ježto, s strany Francie, šíře jemu
jsem vylíčil, – že větší sumu dáme,
než bylo duchovenstvo jeho předkům
kdys před tím na jedenkrát odvedlo.

Biskup Ely'ský. Jak bylo podání as přijato?

Canterbury. Od jeho Milosti dost přívětivě;
krom že již času nezbylo vyslechnout
(čehož si, tuším, jeho Výsost přála)
vše jednotlivá, nezatmělá místa
o jeho právu k jistým vévodstvím,
ke trůnu, k koruně francouzské vůbec,
po Edwardovi, jeho pradědu.

Biskup Ely'ský. A jaká závada přetrhla řeč?

Canterbury. Francouzský vyslanec v tu dobu prosil
za slyšení; teď bude hodina,
kde má být připuštěn. Nebily čtyry?

Biskup Ely'ský. Ano.

Canterbury. Nuž vstupme tam, ať zvíme o poselství,
ačkoli bych to snadně uhodnul,
dřív nežli Francouz slovo promluví.

Biskup Ely'ský. Já půjdu s vámi, rád bych o tom slyšel.
Odejdou.

1. Výjev druhý.

Tamtéž. Státní komnata.

Vejde král Jindřich, Gloster, Bedford, Exeter, Warwick, Westmoreland, a komonstvo.

Král Jindřich. Kde jest můj laskavý lord Canterbury?

Exeter. Není ho zde.

Král Jindřich. Pošlete pro něj, strýče.

Westmoreland. Smí vyslanec být připuštěn, můj králi?

Král Jindřich. Teď ne, bratranče: rádi bychom ještě
než bude slyšán, rozhodli věc pilnou,
která nám mysl truí, týkajíc
se nás a Francouzka.

Vejde arcibiskup Canterbury'ský, a biskup Ely'ský.

Canterbury. Bůh s anděly
rač chránit svatý trůn váš, byste dlouho
byl jeho ozdobou!

Král Jindřich. My děkujem.

Učený pane, pokračujte, prosím,
vyložte spravedlivě, svědomitě,
zda nás ve Francii zákon sálický
zbavuje práva našeho, či nic.

Uchovej Bůh, můj milý, věrný pane,
abyste čtení tvářil, kroutil, točil,
neb zchytrale vědoucí duši ztížil
oznámením nestvůrných důvodů,
jichž vlastní barva nesnáší se s pravdou;
Bůh ví, kdo všechno, zdráv jsa teď, svou krev
prolévat bude k potvrzení věci,
k níž vaše Velebnost nás popudí.

Považte, že nás dáte v zástavu,
a ze sna probudíte války meč:
ve jménu božím k vám voláme, pozor;
dvé říší takých neválčilo nikdy
bez urkutného krve prolití;
z níž každá krůpěj nevinná je hoře,
a trpké žalování na toho,
kdo nepravostí svou nabrousil meče
na záhubu tak krátké smrtelnosti.
Jsa zapřísáhnut, mluvte, mylorde,
my budem poslouchat, a v srdci věřit,

že v svědomí jste obmyl každé slovo
tak čistě, jako křestem hřích.

Canterbury. Poslyšte tedy, milostivý pane,
a pérové, jež osobně, i službou,
i životem jste trůnu povinni. –
Nic jiného nebrání právu k Francii
při vaší Výsosti, krom onoho,
čím se na Pharamonda potahují, –
In terram Salicam mulieres ne succedant,
„V sálické zemi žena nesmí dědit.“
Tu zemi sálickou kladou Francouzi
nesprávně za svou říši francouzskou,
a Pharamonda přičítají zákon
o vyloučení ženských potomků:
však jejich vlastní spisovatelé
vydávají upřímné svědectví,
že leží země sálická v Germanii,
tož mezi Sálou řekou a pak Labem;
kde Karel veliký, podmaniv Sasy,
osadu jakýchs Franků zůstavil;
ti, majíc v potupě germanské ženy
pro necudnosti jejich života,
vydali zákon, – totiž, že nemá
být žena dědičkou v sálické zemi:
kteráž, jak praveno, je mezi Labem
a Sálou, v Němcích podnes Míšni zvaná.
Tu vidíme, že zákon sálický
dán nebyl zemi francouzské; aniž
že Francouz držel zemi sálickou,
leč čtyry sta jeden a dvacet roků
po odumření krále Pharamonda,
zákonodárce mylně domnělého;
týž zemřel roku od vykoupení
čtyrstého dvacátého šestého,
a Karel Veliký podrobiv Sasy,
usadil Franky roku osmistého
a pátého za řekou Sálou. Dále
nám vypravují písařové jejich,
že Pipin král, jenž ssadil Childericha,
co dědic obecný, a potomek
Blithildy, dcery krále Clothara,
na právo své k francouzské koruně
se táhnul. Také Hugo Capet, – který
vzal Karlu lothrinskému korunu,
po meči jedinému dědici
z pravého rodu Karla Velkého, –
by nalez' právu svému pravdy tvář,
ač v pravdě bylo chatrné a ničímž,
od paní Litgardy ved' svou posloupnost,
to dcery Karlomannovy, jenž syn byl

Ludvíka císaře, a Ludvík zase
syn Karla Velkého. Ludvík desátý, *6
jediný dědic uchvatitele
Capeta, nemoh' rovněž ve svědomí
s korunou francouzskou se ukojiti,
dokud se nepřesvědčil, že pochází
královna Isabella spanilá,
babička jeho, v pokolení přímém
od paní Irmengardy, dcery Karla,
jak praveno, vojvody lothrinského:
kterýmžto sňatkem rod Velkého Karla
byl znova spojen s korunou francouzskou.
I zjevno jesti jako letní slunce,
že právo krále Pipina, a důvod
Hugona Capeta, i přesvědčení
Ludvíka krále, všecku moc a platnost
svou mají od ženského pohlaví.
Tak činí podnes králové francouzští,
ač zákon sáliský zachovat chtějí,
by vaši Jasnost práva zbavili
po přeslici; a raděj v pletichách
se motají, než aby široce
odhalovali křivá práva svá,
jež vám i vašim předkům ukradli. *7

Král Jindřich. Smím s právem a dle svědomí se hlásit?

Canterbury. Hřích na mou hlavu, mocný panovníče!

Neb stojí psáno v knize Numeri, –
kdyby vám vymřel mužský rod, že máte
přenesti dědictví na jeho dceru.
milostný králi, zastaňte se svého;
rozviňte prapor krvavý; v minulost
pohleďte na své předky udatné:
přistupte, pane, k hrobu praděda,
na jehož právo potahujete se:
vzývejte bojovného ducha jeho,
i strýce Edwarda, černého prince,
jenž na francouzské půdě hrál tragdeii,
a celou sílu Francie porazil,
co zatím mocný otec s pahorku
se usmíval, když viděl mladé lvíče
se pásti v krvi šlechty francouzské.
Ó vzácní Anglové! půl síly vaší
podstoupit smělo celou pýchu Francie,
a druhá půle s smíchem při tom stála,
bez práce, voje sobě nevšímajíc.

Biskup Ely'ský. Probuďte památku těch mrtvých reků,

a silnou paží obnovte jich skutky.

Co dědic na jich trůně sedíte;

krev i udatnost, kterouž slynuh,

vám v žilách proudí; a trojmocný pán můj,

v májovém ránu svého mládí stoje,
dospívá k výpravám i slavným činům.

Exeter. Králové bratři, zemští panovníci,
čekají na vás, až sám vstanete,
jak činívali lvové z krve vaší.

Westmoreland. Že máte příčinu, moc i prostředky,
je známo jim: – ba ovšem, Výsosti –
bohatší šlechty neměl žádný král
anglický, ni věrnějších poddaných,
jichž srdce opustila těla v Anglii,
ležíce v stanech na polích francouzských.

Canterbury. Kýž smějí těla také jít, můj pane,
a práv svých dobyt krví, mečem, ohněm:
my z duchovenstva vaší Výsosti
shledáme k tomu tak výnosnou sumu,
že kněžstvo větší nikdy najednou
žádnému z vašich předků nepodalo.

Král Jindřich. My musíme se zbrojit k útoku
na Francii, a též chystat prostředky
k obraně proti Skotům, sice by
k nám vtrhnout mohli s dobrým prospěchem.

Canterbury. Ti co jsou v markách, milostivý pane,
zdí budou nám, a dostatečně chránit,
zem naši od loupežných hraničáků.

Král Jindřich. Nám nejedná se o lapavé zběhy,
nás děsí Skotův hlavní úmysl,
nestálých od jakživa sousedů:
neb dočtete se, kdykoliv můj praděd
vytáh s vojskem do Francouz, vyřítit
se Skot na opuštěné království,
jak přival protrženou hrází, se vši
rozsáhlou náplní svých sil, a mořil
vychudlou zem divými náběhy,
města i zámky klíčil obležením,
že Anglie, zbavena vši ochrany,
strachem se chvěla před zlým sousedem.

Canterbury. Strach, pane můj, byl větší nežli škoda;
jen slyšte, jak si sama vzorem byla:
Když celá šlechta ve Francouzsku stála,
a ona po ní v smutku vdovila,
tu nejen že se statně bránila,
též krále Skotův zajala, i zatkla
co pobludu; a poslala do Francie,
by královskými vězni naplnila
Edwarda krále oslavu, a chválu
v domácích kronikách tak zbohatila,
jak bahno na dně mořském poklady
oplývá z utonulýchkorábů.

Westmoreland. Jeť staré přísloví, a pravdivé, –
„Chceš-li Franků pánem být,

Musíš Skoty pokořit:“
neb vyletí-li na lup orel Anglie,
k nehlídanému hnízdu příkrade se
Skot lasice, a vejce knížecí
tam vypije; a hraje na myšku,
která, když kočka odejde, víc zmrhá
i pocuchá, než co by ztrávit mohla.

Exeter. To učí, že má kočka doma zůstat:
leč povinnost ta již je zmařena.
My pro jistotu potřeb máme zámky,
a milé pastky na malé zloděje.
Dokavad zbrojná ruka venku válčí,
brání se doma hlava věhlasná:
nebt' vlada, ač se s vrchu níž a níže
na části rozchází, vždy drží souměr,
a v plné přirozené závírce
jak hudba souhlasí.

Canterbury. Též nebe dělí
stav tělesný v rozličné zaměstnání,
a činnost v stálém hnutí zakládá,
jemužto za cíl vytknuta poslušnost:
tou měrou medné včely jednají,
ustovřené, by přirozeným pudem
učily řádům říši lidnatou:
ty mají krále s mnohým úřednictvem;
někteří, jako vrchnost, řídí domov,
jiní, co kupci, vedou venku obchod,
neb, jak vojsko, se žhavou zbraní,
plen berou v létě z aksamítu poupat,
nosíce kořist bodrým krokem domů
do královského stanu císaře:
jenž, majestátně pilen, dohlíží,
jak zpěvní zedníci krov zlatý staví,
počestní občané med scelují,
nebozí nádenníci břemenem
obtěžení se k těsné bráně derou,
a zasmušilý soudce, s nevrlym
broukáním, líně zívavého troupa
bledému katu podává. V tom vidím, –
že mnohé věci, jsou-li v jeden souhlas
srovnány, mohou působit rozdílně;
jak letí mnoho střel k jednomu cíli
z rozličných stran; jak mnoho cest se sbíhá
v jediném městě; mnoho sladkých řek
do téhož moře slaného se vlévá;
jak mnoho čar se na orloji schází;
tak může tisícera činnost, je-li
jen v běhu, cíle dojít, beze zkázy
vše skončit. Pročež k Francii, pane můj.
Rozdělte blahou Anglii na čtvero;

a vtrhněte do Francie se čtvrtinou,
veškerá Galie se třásti bude.

Nás s trojnásobnou silou nechte doma,
a nezhájíme-li psa od svých bran,
dejte nás poškrtit, a národ zbavte
oslavy hrdinství a politiky.

Král Jindřich. Ať vejdou dauphinovi poslové.

Jeden z komonstva odejde.

My jsme již rozhodli: s pomocí boží,
a vaší, statné páže naší moci,
buď příslušnou nám Francii pokoříme,
neb celou zboříme: sedíce tam
buď vládnout budem v plnomocné slávě
nad Francií a řadou královských
takořka vojvodství, anebo skryjem
ty kosti své v nehodné popelnici,
bez hrobu, a beze vší památky:
historie buď hlásej plným hrdlem
o našem rekovství, neb měj si hrob náš,
jak němý Turek, ústa bez jazyka,
ctěn nejsa ani z vosku nápisem.

Vejdou francouzští vyslancové.

Jsme hotovi teď zvědět co se líbí
bratřenci dauphinovi; neb slyšíme,
že on nás pozdravuje, ne sám král.

Vyslanc. Chce Milost královská nám prominout,
když směle vyřknem, co nám uloženo;
či máme šetrně a podál jen
vyřídít od dauphina poselství?

Král Jindřich. My nejsme tyran, nýbrž král křesťanský,
jehožto milosti je podrobena
tak vášeň každá, jakož jsou v žalářích
zločinci naši řetězy spoutáni:
i protož, svobodně a s upřímností
neskrocenou, co dauphin míní zjevte.

Vyslanc. Nuž, v krátké řeči.

Nedávno vaše Výsost poslala
do Francie, táhnouc se na právo k jistým
vojvodstvím po slovútném předku, králi
Edwardu třetím. Na to odpovídá
náš pán a princ, že příliš mladostí svou
zaváníte, a na pamět vám dává,
že není ve Francouzsku ničeho,
co by se lehkým tancem dalo získat:
tam nelze vám se vhejřit do vojvodství.
I posílá vám bednu s pokladem,
přiměřenějším myslí vaší; prose,
abyste za to k vojvodstvím, kterých
jste žádostiv, již víc se nehlásil.
Tak praví dauphin.

Král Jindřich. Ký poklad, strýci?

Exeter.

Samé míče, králi.

Král Jindřich. Nás těší, že si dauphin zažertoval.

Za dar, a snahu vaši, děkujem vám:
až připravíme k míčům palestry,
pak, dá Bůh, zahrajem si ve Francii,
v šanc otce jeho korunu sadíce.
Vyříd'te mu, že dal se do hry s práčem,
jenž všechny dvory po celém Francouzsku
odrazem poleká. My rozumíme,
že nám vyčítá naše pusté dny,
a neváží, jak jsme jich užili.
Ubohý trůn anglický byl nám vždy
jen bez ceny, protože jsme žili venku,
oddáni prostopášné divokosti;
jakž bývá obyčej, že lid si vede
nejveselej, když domov opustí.
Však zjevte dauphinu, – že zachovám
svou důstojnost; co král že plachtu moci
své rozvinu, až na francouzském trůnu
se vztýčím: pro to složiv majestátnost
plahočil jsem se jako nádenník,
tam ale v plné záři vysvítím,
že zraky celé Francie oslepím,
až pohledem sám dauphin oslne.
Povězte veselému princovi,
že jeho posměchem se míče v koule*8
proměnily; a že se duše jeho
zkormoutí, ztížena smrtící pomstou,
jež s nimi přilítne: tisícům vdov
ten posměch chotě jejich odesměje;
i matkám syny jejich odesměje,
i pevné zámky v runy rozesměje,
a mnozí nepočatí, nezrození
proklejou dauphinovo tupení.
To však na vůli boží záleží,
kteréhož vzývám; a v jehožto jménu,
povězte dauphinovi, přijít chci,
bych vší silou se pomstil, vztáhna ruku
spravedlivou ve věci nejsvětější.
S tím šťastnou cestu; řekněte dauphinu,
vtip jeho bude jeden z jalových,
až vzejde stokrát větší pláč než smích. –
Bezpečně proved'te je. – Buďte zrrávi.

Vyslanci odejdou.

Exeter. To bylo kratochvilné poselství.

Král Jindřich. My doufáme, že posilač se zardí.

Protož nezmařte šťastné hodiny,
která by prospět mohla výpravě;
nám leží v mysli teď jen Francie,

krom Boha, jenž jest nade všechny věci.
Sbírejme k válce všechny potřeby
neprodleně, a v srdci pečujme,
jak bychom s moudrým úspěchem si brků
do křídel přidali; když Boha máme,
dauphina u vrat otci potrestáme.
A teď, nech každý o to v duchu dbáš,
jak by se zrychlil krásný skutek náš.
Odejdou.

JEDNÁNÍ DRUHÉ.

Vejde Chorus.

Chorus. Po celé Anglii mladá krev jen hoří,
zálečný hedváb visí v šatnici:
branířům teď se daří, v každé hrudi
ctižádost sama jedna panuje.
By měli na koně, prodají pastvu,
a jdou za vzorem králův křesťanských,
na patách křídla, jak Merkuři z Anglie.
Doufání osedlo teď vešken vzduch;
a skrývá meč, na němž od jilce po hrot
jsou koruny a vínky, slíbené
Jindřichovi a jeho vrstevníkům.
Francouzi, vystřežení dobrou zprávou
o tomto přeúžasném zbrojení,
strachem se tetelí, a hledí cíle
anglické bledou politikou zviklat.
Ó Anglie! vzore vnitřní velikosti,
maličké tělo s velmocným srdcem,
seč byla by tvá moc, kde volá čest,
kdyby byl každý syn tvůj zdárně rodný!
Hle, vada tvá! Nalezloť Francouzsko
u tebe pelech prázdných nader, do nichž
teď sype zrádné koruny; tři muži
porušení, jeden je Richard hrabě
Cambridge'ský, druhý Jindřich lord Scroop Masham,
a třetí z nich Sir Tomáš Grey, rytíř
Northumberlnad'ský, spikli přísahou
se za francouzský žold (Ó žal, opravdu!)
s bázlivou Francií: ozdoba všech králů
má rukou jejich padnout, jestli peklo
a zrada slibům daným dostojí,
než k Francii odpluje, to v Southamptoně.
Prodlete trpělivě; my vám dálku
oklamnou srovnáme: hru vystrojíme.
Mzda vyplacena; zrádcové se snesli;
král Londýn opustil; a naše scena,
rozmilí, přešla teď do Sauthampon'a.
Divadlo tam jest, tam musíte sedět,
my vás pak bezpečně do Francie

a nazpět dovedem, a těsné moře
očarujem, by vás sem přivítivě
zas převezlo; hra naše, tak se sluší,
vám nikomu žaludku neporuší.
Až král vystoupí, dřív nic, bude scena
do Southampton'a teprv přenešena.
Odejde.

Výjev první.

Londýn. Eastcheap.

Vejde Nym a Bardolph.

Bardolph. Vítám vás, kaprále Nyme.

Nym. Dobré jitro, lejtante Bardolphe.

Bardolph. Jak, vy jste s praporníkem Pistolem opět za dobré?

Nym. Co se mne týče, málo dbám: nemnoho mluvím; přijde-li ale šťastná hodina, zasmějem se na sebe; – buď jak buď. Do boje nemám chuti; a však oči zamhouřím, a nastavím bodák. Hloupý je dost; ale co z toho? syreček se na něm usmaží, a zimu snese jako kterýkoli meč jiného člověka; a na tom dost.

Bardolph. Abych z vás udělal dobré přátele, zamluvím snídání, a my tři půjdeme co přísežné bratrstvo do Francouz: není-li pravda, milý kaprále Nyme?

Nym. Na mou věru, dokud možná bude chci se života držet, totě jistotná pravda; a nebudu-li moci déle živu být, uvidím co se dá dělat: to je má poslední karta, poslední moje útopišť.

Bardolph. Jistá věc, kaprále, že se oženil s Lenkou Obratnou; a tím vám zajisté ublížila, neboť jste jí byl zasnouben.

Nym. Nelze mluvit; každá věc má svou míru: lidé mohou spát, mohou ten čas hrdla svá při sobě míti, jiní ale vypravují, že má nuž ostří. Všecko má svou míru: ačkoliv je trpělivost utýraná herka, přece se pachtí. Konec to vzít musí. Nu, nelze mluvit.

Vejde Pistol a paní Obratná.

Bardolph. Praporník Pistol přichází se svou ženou. – Rozmilý kaprále, chovejte se mi pokojně. – Jak jest, krčmáři Pistole?

Pistol. Ohavné psisko, zveš mě krčmářem?

Svou ruku sázím, že tím jménem zhrdám;
a Lenka nesmí hostí přechovávat.

Obratná. Ne, na mou pravdu, dlouho ne: vždyť nelze vzít si dvanáct neb čtrnáct děvčátek do bytu a na stravu, které jsou počestně na svou jehlu živý, aby lidé hned nemyslili, že držíme veřejný hampejs.

Nym vytasí meč.

Čas boží, panenka svatá! nestojí-li tu s vytaženým! – My uvidíme svévolné cizoložství a vraždu páchat.

Bardolph. Milý lejtante – milý kaprále, nepouštějte se tu do sebe.

Nym. Pfu!

Pistole. Pfu na tebe, islandský pse! ty špiclatá feno islandská! *9

Obratná. Nejdražší kaprále Nyme, okaž svou sílu, a schovej meč.

Nym. Chcete se klidit? Kdybyste byl *solus*.

Strčí meč do pošvy.

Pistole. *Solus*, vybraný pse? Ničemná zmije!

To *solus* do tvé div divoucí tváře;
to *solus* do zubů, do tvého chřtánu.
do mrzkých plic, do tvého bedra, *perdy*;
ba ještě hůře, do špinavých úst tvých!

To *solus* až do samých třev ti vecpu:
já lehce chytím, Pistolův kohoutek
je natažen, a plamen vybleskne.

Nym. Já nejsem Barbason; *10 mne nemůžete zaklínat. Můj humor jest, abych vám snesitelně naklepal. Budete-li tak šerednou hubu na mne otvírat, Pistole, vyšoustám vám ji končím, jak sluší a patří: jestli se chcete projít, zalektám vás trochu po třevách, jak sluší a patří; to jest ten humor.

Pistol. Ničemný chlubiči, ty prokletý
a vzteklý chlape! Hrob na tebe zívá,
ohromná smrt se blíží; protož zdechni.

Pistol a Nym *tasí.*

Bardolph. Poslechněte, poslechněte co pravím: – kdo dá první ránu, do toho vrazím meč až po jilce, jako že jsem voják.

Tasí meč.

Pistol. Velmocná přísaha, vzteklost se ochladí.
Podej mi pěst svou, přední nohu podej;
tvůj duch je statečný.

Nym. Dnes nebo zejtra podřezám ti hrdlo, jak sluší a patří; to jest ten humor.

Pistol. Zní heslo, *coupe le gorge?* – Pojď, znova vyzván.

Pse kretský, *11 chtěl bys za mou chotí slídit?

Ne; jdi si do špitálu,

a z ohavného sudu potního

vytáhni si tam vředovitou káni

tu z pokolení Kressidina, zvanou

Dorotu Drchotovic; s tou se ožeň: *12

má jest, a bude, *quondam* Obratná,

co žena jediná; a – *pauca*, dost již.

Vejde chlapec.

Chlapec. Pane hospodský Pistole, můj pán vám zkazuje, abyste ho s paní hospodskou navštívili. – On se těžce roznemohl, a chtěl si lehnout. – Milý Bardolphe, což abys tvůj obličej pod jeho podušku strčil, a místo ohřívadla mu posloužil: věru, vede se mu tuze zle.

Bardolph. Klid' se, šibale.

Obratná. Na mou pravdu, v několika dnech připraví vranám tučnou pečenku: král mu srdce zkormoutil. – Mužičku, přijď brzo domů.

Paní Obratná a chlapec odejdou.

Bardolph. Jak, mám vás oba přátelsky smířit? Musíme všichni do Francouz. U všech ďáblů, budeme se nožů chytat a hrdla sobě podřezávat?

Nym. Zaplatíte mi osm šilinků, o které jsem vás v sázce obehral?

Pistol. Mizerný chlap kdo zaplatí.

Nym. Já je chci mít; to jest ten humor.

Pistol. Zmužilost rozsoudí. Kol na ostro.

Tasí.

Bardolph. Na můj meč, kdo první bodne, toho zabiju; na meči přísahám, stane se tak.

Pistol. Meč dělá přísahu, přísaha platí.

Bardolph. Kaprále Nyme, chceš-li být přítelem, buď přítelem: nechceš-li, tedy jsi také mým nepřitelem. Prosím tě, strč do pošvy.

Nym. Dostanu osm šilinků, o které jsem vás v sázce obehral?

Pistol. Dostaneš jeden noble, v hotovosti;

a k tomu přidám ještě napití,

a přátelství se zavře s bratrstvím:

Nym bude u mne, a já s Nymem žít. *13
jsi spokojen? neb v táboře chci být
pak markytánem, vředěleček vzroste.
Podej mi ruku.

Nym. Ten noble dostanu.

Pistol. Věř, hotovými správně zaplatím.

Nym. Nu dobře tedy, to jest ten humor.

Paní Obratná se vrátí.

Obratná. Jako že od žen přicházíte, pojd'te honem k Sir Johnovi. Ach, ubožátko! palčivá každodenní tercina jím tak lomcuje, že je žalostno naň pohledět. Zlatouškové, pojd'te k němu.

Nym. Král pustil na rytíře zlé humory, v tom právě to vězí.

Pistol. Ty's mluvil pravdu, Nyme;
srdce mu puklo, žalem zkormoucené.

Nym. Náš král je dobrý král; ale člověk to musí vzít na vše strany: někdy se pustí do humorů, a do trysku.

Pistol. Litujme rytíře; my, jehňátka, chcem žít.

Odejdou.

2. Výjev druhý.

Southampton. Radní sál.

Vejde Exeter, Bedford a Westmoreland.

Bedford. Probůh! Král chce těm zrádcům dověřit.

Exeter. V nedlouhé době budou lapeni.

Westmoreland. Jak lichotně a hladce sobě vedou,
jakby jim v srdci sedělo poddanství,
s korunou věrné, stálé upřímnosti.

Bedford. Král toho zprávu má, co zamýšlejí,
přejetím listů, o nichž jim se nezdá.

Exeter. Že muž, který byl jeho nocležníkem,
kteréhož sladkou přízní cpal a sytil,
že ten, za cizí peníz, zrádné smrti
moh' prodat život svého panovníka!

Hlahol trub. Vejde král Jindřich, Scroop, Cambridge, Grey, lordové a komonstvo.

Král Jindřich. Teď věje dobrý vítr, vejdem na loď.

Mylorde Cambridge'ský, – můj Mashame, –
těž vy, ctihodný rytíři, povězte
co myslíte, zda síly, které vedem,
si průchod proklestí skrz voje francké,
a vykonají skutky, pro které
jsme v jednu moc je vespolek sjednotili?

Scroop. Zajisté, jen ať každý činí seč jest.

Král Jindřich. Mám důvěru: neboť jsme přesvědčeni,
že s námi žádné srdce neodchází,
by s naším v blahém soucitu nežilo;
aniž zde koho zůstavujem, jenž
by šťastného nám nepřál vítězství.

Cambridge. Nižádný král nebudil tolik úcty
a lásky, jako vaše Jasnost: myslímť,
že není poddaného, jenž by seděl

zkormoucen v srdci svém a obtížen
pod líbým stínem žezla vašeho.

Grey. Tak jest: vašeho otce nepřátelé,
žluč v medu utopivše, slouží vám teď
se srdcem plným vroucí oddanosti.

Král Jindřich. To vše nás vede k velké vděčnosti,
že ruky úřadu spíš zapomenem,
než zásluze a službě odplatit,
dle obsahu a vnitřní hodnoti.

Scroop. Pak služba napne šlachy z ocele,
a práce nadějí se zotaví
k novým vždy službám vaší Milosti.

Král Jindřich. Tak soudíme. – Můj strýče z Exetra,
propusťte zajatého od včerejška,
jenž tupil naši osobu: nemírnost
ve víně, zdá se nám, jej popouzela;
když lépe zmoudřel, odpouštíme jemu.

Scroop. V té milosti jest přílišná bezpečnost:
vyslovte trest, mocnáři; sic by příklad,
tím ztrpěním, víc podobných moh' zrodit.

Král Jindřich. Ó! nechte nás jen milostivě jednat.

Cambridge. To může vaše Výsost, a přece trestat.

Grey. Dost velká milost, dáte-li mu život,
až ostré kázně zakusí.

Král Jindřich. Ta velká laskavost a péče o mne
jsou těžké prosby proti ubohému.
Nesmím-li při malém poklésku, pošlém
z nestřídmosti, zamhouřit oka, jak je
mám rozevřít, vstoupí-li hlavní zločin
přede mne, přežvýkaný, pohlcený,
a ztrávený? – Jen muže propusťte,
ač Cambridge, Scroop a Grey by v něžné péči
a chránivosti naší osoby
jej rádi trestali. Teď k věcem franckým:
kdo minule byl od nás zmocněn?

Cambridge. Jeden jsem já, můj pane: vaše Výsost
poručila, bych dnes se otázal.

Scroop. Též mně, můj králi.

Grey. I mně, královský pane.

Král Jindřich. To přijmi Richard, hrabě Cambridge'ský; –
to lord Scroop Masham; – zde to rytíř Grey
Northumberland'ský: čtěte jen; a vězte
že hodnost vaši znám. – Můj milý lorde
Westmorelande, a strýče z Exetra,
té noci vejdem na loď. – Jak, jak, páni?
Co stojí v papírech, že ztrácíte
tak náhle barvu? – hled'te, jaká změna:
papír jest jejich tvář. – Aj, co tam čtete,
že vám to krev děsí, a z obličejů
vyhání.

Cambridge. Přiznávám se k vině své
a vaší Vysosti se v milost dávám.

Grey, Scroop. K nížto my všichni voláme.

Král Jindřich. Vy jste v nás milost, živou do nedávna,
svou radou zničili a usmrtili:
vy hanbou o milost nemluvte;
sic skočí důvod váš, jak pes na pána,
po vašich prsou, a rozsápe vás.
Tu viztež, princové, a vzácné panstvo,
nestvůry anglické! Týž mylord Cambridge, –
vy víte, jak ochotně naše láska
vše příslušenství k jeho uctění
mu chystala; ten člověk lehkovázně
se spiknul, za několik lehkých korun,
a přísáh' k oukladům francouzským, že nás
zde v Hamptoně zavraždí: na to přísáh'
i tento rytíř, rovněž tak jak Cambridge
milosti naší povinen. – Však Ó!
co tobě řeknu, lorde Scroope? krutý,
nevděčný, divoký, nelidský tvore!
Ty, jenž jsi nosil klíč k mým tajnostem,
a duši mé až na samé dno hleděl,
že bys byl zlata ze mne nakoval,
kdybys k užitku svému o mne byl
ukládal. Možná-li, že cizí mzda
jen jiskru zlého z tebe vytáhla,
ublížit prstu mému? taký div to,
že ačkoli ta pravda vyniká
tak hrubě, jako černé na bílém,
přec oko mé ji nechce rozeznat.
Zrada a vražda držely vždy spolek,
jak d'áblů spřež na vzájem zaklená,
a šly tak tupě za svým všedním cílem,
že nikdo překvapením nezajásal:
ty však, proti vší míře, za zradou
a vraždou přived's ještě podivení:
a nechť to byl kdokoli z chytrých čertů,
jenž tebou vládnul tak převráceně,
on v pekle za mistra je vyhlášen;
když jiní d'ábli k zradě ponoukají,
ti pekelnost svou šperkují a šňoří
barvami, cípky, kroji, které vzali
z lesklého nábožnosti povrchu:
však který tebe strojil, řek' jen vstaň,
nedal ti důvodu, proč bys měl zrázet,
leda že za zrádce tě pasoval.
Týž démon, který tebe tak ošálil,
lvím krokem kdyby kolem světa chodil,
k pustému Tartaru moh' by se vrátit,
a rotám zjevit, – Lehčej nezískám

nižádné duše, než té anglické.
Ó, jak jsi podezřením nakazil
lahodnost důvěry! Je někdo poddán?
ty též: zdá snad se učený a přísný?
ty též: pochází z urozené krve?
ty též: vidí se býti nábožný?
ty též: žije-li střídmě, je-li zbaven
vší hrubé vášně, v radosti i v zlosti;
ustálen v duchu, krve nesvodné;
odín a zdooben skromnou způsobností;
nedaje zraku vládnout bez sluchu
věří-li oběma jen s zdravým soudem?
tak jsi se zdál, tak jemně vytříbený;
a tak tvůj pád zůstavil skvrnu, která
pokálí podezřením celého,
vším dobrým nadaného muže. Musím
tě oplakat, neb zpoura tvá mi zdá se
být novým pádem člověka. – Jich vina
je na jevě: protož je zatkněte,
by zákonu vydali odpvěď;
Bůh at' jim pikle jejich odpustí!

Exeter. Zatýkám tebe pro velezradu, jehož jméno jest Richard, hrabě Cambridge'ský.

Zatýkám tebe pro velezradu, jehož jméno jest Jindřich lord Scroop Masham.

Zatýkám tebe pro velezradu, jehož jméno jest Tomáš Grey, rytíř z Northumberlanda.

Scroop. Bůh dobře úmysl náš vyjevil,

já hříchu více lituji než smrti;

rač mi jej vaše Výchost prominout,

třebať jsem hrdlo za něj propadl.

Cambridge. Mne nepodvedlo zlato francouzské,

ač jsem mu dovolil být pohnůtkou,

bych spíše vykonal, co jsem zamýšlel. *14

Však díka Bohu, že to předešel;

tím srdce v trápení se potěší,

Boha i vás za odpuštění prosíc.

Grey. Víc netěšil se věrný poddaný,

že přišla hrozná zrada na jevo,

jak já se teď sám sobě raduji,

že jsem byl ve zlém skutku předstižen.

Můj hřích, ne smrti trest, odpusťte, pane.

Král Jindřich. Odpusť vám Bůh! Teď slyšte ortel váš.

Vy jste se spikli na nás, krále pána,

spolčili s vyhlášeným nepřitelem,

a z truhlic jeho zlatý závdavek

za naši smrt jste přijali; vy tehdy

jste chtěli svého krále vraždě prodat,

prince a panstvo uvest v poddanství,

lid jeho v porobu a potupu,

a celé království to v záhubu.

Pro vlastní osobu nechcem se mstít;

však naše království musíme hájit,

o jehož zkažení jste stáli, protož
vás vydáváme jeho zákonům.
Kráčejte k smrti, bídní ubožáci;
Bůh, ve svém slitování, přej vám, byste
v trpělivosti hořkost její snesli,
a těžkých provinění svých kajícně
litovali. – Pryč, odved'te je odsud.

Spiklí *odejdou se stráží.*

Ted' k Francii, pánové; to předsevzetí
vám, jako nám, musí být oslavné.
My nejsme bez důvěry v šťastnou válku,
když Bůh tak laskavě na světlo vynes'
tu nebezpečnou zradu, která na nás
u cesty číhala, by krokům našim
překazila: my nepochybujem ted',
neb naše dráha prosta je všech závad.
Krajané drazí, vzhůru; naše síly
položme Bohu do rukou, a hled'me
jich bez prodlení užít k výpravě.
Vesele k moři prapor hesla mého:
Bez Francie není krále anglického.

Odejdou.

2. Výjev třetí.

Londýn. Dům paní Obratné v ulici Eastcheap'ské.

Vejde Pistol, paní Obratná, Nym, Bardolph, a chlapec.

Obratná. Dovol mi, cukrový mužíčku, abych tě až do Staines vyprovodila.

Pistol. Ne; mužné srdce moje truchlí. –

Bardolphe, buď mi vesel; Nyme pust'
si chlubnou žilou; kluku, rozčepejři
svou srdnatost; neb Falstaff mrtev jest,
a my musíme proto truchlit.

Bardolph. Přál bych si být u něho, ať je kdekoliv, buďto v nebi, anebo v pekle.

Obratná. Ne, v pekle jistotně není: on je v Arthurově lůně, jestli se kdy jaký člověk do
Arthurova lůna dostal. *15 On skončil dokonale, a odešel od nás jako nějaké novorozeňátko
po křtu; bylo právě mezi dvanáctou a jednou, když se odebral; přítok moře začal právě
opadat: *16 jak jsem viděla, že podušku hmatá, a peří sbírá, a na konce svých prstů se
usmívá, již jsem věděla, že se k poslední cestě strojí; nos jeho se obostřil jako péro, a
vypadal jak zeleně vykládaná tabulka. *17 Jakž to, pane Jene? pravím k němu: aj, muži!
buďte dobré mysli. Na to zvolal – Bože, Bože, Bože! třikrát nebo čtyrykrát: já, abych ho
potěšila, domlouvám mu, aby na Pána Boha nemyslí; v plné důvěře, že není potřebí, aby si
takové myšlenky připouštěl. Potom mne žádal, bych mu něčím teplejším nohy přikryla: já
sáhnu rukou do postele, a cítím že je má studené jako led; sáhnu na kolena, pak dále, a ještě
dále, a všechno bylo studené jako led.

Nym. Praví se, že naříkal na sekt.

Obratná. Ba že naříkal.

Bardolph. A na ženské.

Obratná. Ne, to není pravda.

Chlapec. Je to pravda; on řekl, že jsou vtělení d'áblové.

Obratná. Co bylo tělného, nemohl nikdy vystát; ta brava se mu nikdy nelíbila.

Chlapec. Jednou pravil, že ho čert vezme pro samé ženské.

Obratná. O ženských ovšem cosi jaksi dotýkal; tenkrát ale byl měsěčný, a mluvil o babylonské nevěstce.

Chlapec. Víte-li pak ještě, když viděl blechu sedět Bardolphovi na nose, jak pravil, že to černá duše v pekle hoří.

Bardolph. Nu, nu, palivo již došlo, jímžto se oheň živil: totě celé bohatství, které jsem si u něho vysloužil.

Nym. Máme se vydat? král snad již Southampton opustil.

Pistol. Pryč. – Lásko moje, dej mi ústa tvá.

Hleď k náradí a k movitému statku:

seber všech pět, tvé heslo, „Za hotové;“

nikomu nevěř;

neb přísahy jsou stébla, lidská věrnost

je oplátek, a chyt' ho pravý pes,

můj holoubku: *caveto* buď tvým rádcem.

Osuš křišťálky. – Spolubojovníci,

do Francie: hoši, jako pijavky

tam cucat, cucat, samou krev jen cucat!

Chlapec. Říkávají že je to nezdravý pokrm.

Pistol. Dotkněte jemných úst jejích, a pojd'te.

Bardolph. Mějte se dobře, hospodská.

Líbá ji.

Nym. Já líbat neumím, to jest ten humor; tedy s Bohem!

Pistol. Okaž svou hospodárnost: drž všecko pod zámekem, to ti poroučím.

Obratná. Buďte zdraví; s Bohem!

Odejdou.

2. Výjev čtvrtý.

Francie. Komnata v paláci krále francouzského.

Troubení. Vejde král francouzský s komonstvem; Dauphin, vévoda Burgundský, Connetable, a jiní.

Král francouzský. Tož Anglie s celou silou na nás táhne,

a víc než pečlivě se nás to týče,

abychom královsky jim vzdorovali.

Pročež vojvoda Berry, a Bretagne'ský,

Brabantský, Orleanský, ať se zdvihnou,

těž vy, dauphine princí, v rychlém spěchu

osaďte a ozbrojte pevná města

i lidem udatným, i vším co chrání:

neb Anglie žene útokem tak náhle,

jak propast vodu hltá do sebe.

I slušno jest nám jednat opatrně,

jak strach nás učí z příkladů, jež nám

na našich polích dal zlý Angličan,

jehož jsme nedbali.

Dauphin. Můj přísný otče,

zbrojit se na nepřítel, jest dobře;

mír sám neměl by království tak zemdlit,

(byť nešlo o válku, neb zjevný spor)

aby se hradby, přehlídky, a špiže

nestavěly, nedály, nesbíraly,
jakoby válka nastat měla.
A protož dím, že dobře jest, když půjdem
navštívit choré slabé stránky Francie,
činíce tak bez bázně patrné;
jen jak by řeč šla, že se Anglie strojí
na mouřenínský tanec o letnících: *18
král její, pane můj, je tak daremný,
a žezlo drží fantasticky v ruce
ješitný, trhlý, mělký, divný mladík,
že není strachu.

Connetable. Ticho, dauphine!
S tím králem jste až příliš na omylech.
Rač Milost vaše vyslancův se tázat,
jak předústojně vyslech' poselství,
kterak byl vzácnou radou opatřen,
jak mírný v odpovědi, a jak hrozný
zas ve svém nevývratném předsevzetí,
i shledáte, že bývalé marnosti
jen lícnost byly Bruta Římana,
jenž v rouše blázna skrýval rozšafnost;
tak klade zahradník na kořen mrvu,
by raně vydal květ tím spanilejší.

Dauphin. Ne, tak to není, pane connetable;
leč, myslíme-li, na tom nezáleží:
kdo chce se bránit, činí dobře, jestli
nepřítele tíž váží než se zdá:
tak naplní se míra obrany;
která, při skrovném skoupém rozvrhu,
jak skrblík zkazí šat, by kousek sukna
uspořila.

Král francouzský. Žet' Jindřich silný, věřme;
a silně, princové, se na něj zbrojte.
Rod jeho nakrmil se naším masem,
a on je plod těch předků krvavých,
kteří nás stíhali na vlastní půdě:
toho je svědkem přepamátaná hanba
v nešťastné bitvě, svedené u Kresčak,
kde všichni princové v zajetí padli,
rukou černého jména, Edwarda
černého prince z Wales; an otec jeho
svrchovaný, – na vrchu stoje vzhůru
v povětří, s korunou zlatého slunce, –
na statné plémě hleděl s usmíváním,
vida jak chroumá dílo přírody,
a hubí obrazy, kteréžto Bůh
a frančtí otcové za dvacet let
ustvořili. On z kmene vítězného
je ratolest; strach mějme před vrozenou

mohútností a jeho osudem.

Vejde posel.

Posel. Vyslanci od Jindřicha, krále Anglie,
prosí Milost vaši za slyšení.

Král francouzský. Hned budou připuštěni. Přiveďte je.

Posel s několika pány odejde.

Ta honba, hled'te, odbývá se prudce.

Dauphin. Ku předu čelem, slavte honce; psi
bojácni nejvíce vydávají,
když zvěř, za nížto jakoby se hnali,
daleko od nich utíká. Můj pane,
jen s Angličany krátce, nechat' zvedí
jaké to království, kde vy jste hlavou:
můj králi, samoláska není hřích
tak mrzký, jako sebe nedbání.

Pánové se vrátí, s nimi Exeter a komonstvo.

Král francouzský. Tož od našeho bratra z Anglie?

Exeter. Od něho, takto Milost vaši vítá.

Ve jménu Boha Všemocného chce,
abyste vypůjčenou slávu svlekl
a složil, která darem nebes, právem
přirozeným a národním, jen jemu,
s dědici jeho, přísluší; mní totiž,
jak korunu, tak všechny širosáhlé
důstojnosti, kteréžto náležejí
dle zvyku a časného nařízení
k francouzské koruně. Abyste věděl,
že není právo křivé, ani matné,
sebrané z červotočin dávných dnů,
dobyté z prachu zapomenutí,
posílá vám tu přepamatnou řadu,

Dává mu strom rodový.

na každé větvi v pravdě důkaznou,
a velí, byste rodu strom si přehlíd';
shledáte-li pak, že pochází přímo
od nejslavnějšího všech slavných předků,
Edwarda třetího, máte se vzdáti
říše i koruny, bezprávně jemu,
co pánu rozenému, zadržené.

Král francouzský. Sic co se stane?

Exeter. Krvavé násilí; kdybyste v srdci
svém skrýval korunu, on vám ji vyrve:
i protož kráčí v divé bouři, v hromu
a zemětřesení, jak Jupiter,
by donutil, ač nestačí-li žádost:
a káže vám, pro milost boží,
složiti korunu, a slitovat se
nad ubohými dušemi, po nichžto
hlad války širou tlamu rozevívá;
na vaši hlavu uvaluje slze

všech vdov, a nářky sirotkův, krev mrtvých,
vadnoucích panen vzdychání, pro chotě,
otce a zasnoubené milence,
jež v zápasu tom budou pohlčeni.
Toť jeho žádost, hrozba, mé poselství;
leda by dauphin zde byl přítomen,
jemužto nesu zvláštní pozdravení.

Král francouzský. Co nás se týče, chcem to rozvážit:
již zejtra poneseťe úplný
náš úmysl zpět k bratru do Anglie.

Dauphin. Co dauphina se týče, já zde stojím
na jeho místě: co vzkazuje Anglie?

Exeter. Potupy, vzdoru, lehkosti a hanby,
i všeho čím by jen se znectil
velmocný poselač, soudí vás hodna.
Tak dí můj král: jestliže jeho Výsost
váš otec splněním všech žádostí
opomine zlahodit trpký posměch,
který jste poslal jeho Milosti,
budete za to muset odpovídat
tak těžce, že vám ve Francii sluje
a duté klenby za hřích budou láti,
a posměch váš v odzvuku děl vám vracet.

Dauphin. Vyříd'ťe, odpoví-li otec hladce,
že je to proti vůli mé; já toužím
setkat se sporně s Anglií: k tomu cíli,
jak sluší jeho marnosti a mládí,
poslal jsem darem míče pařížské.

Exeter. On za to otřese pařížským Louvrem,
byť v mocné Evropě byl hlavním soudem:
a věřte, že spatříte rozdíl, jakýž
i nám se, lidu jeho, divně zjevil,
toho co jarné mládí slibovalo,
a jak si nyní vede. On teď váží
nejmenší zrnko času; pobude-li
ve Fracii, vlastní ztráta vám to poví.

Král francouzský. Do zejtrí zvíte naše mínění.

Exeter. Propusťte nás co nejrychlejš, by král náš
nepřišel sám se otázat, proč dlíme;
neboť již stojí nohou v této zemi.

Král francouzský. Hned půjdete s slušnými výminkami.
noc jedna jest jen krátký, malý oddech,
dát odpověď na věc tak důležitou.

Odejdu.

JEDNÁNÍ TŘETÍ.

Vejde Chorus.

Chorus. Tak letí naše spěšná scena dále
na křídlech fantasie, s rychlostí
samé myšlénky. Představte si, že jste

viděli krále ozbrojeného,
jak jeho Milost u Hampton'ské hráze
šla na loď; a praporky hedvábnými
jak mladý Phoebus statné loďstvo chladil.
Rozhrajte obraznost, a pozorujte,
jak chlapci lezou po konopných lanech;
píšťalku ostrou slyšte, kterak velí
zmateným hlukům: hle jak plachty lněné,
jež nevidědlný větřík zvolna nese,
po mořské brázdě táhnou koráby,
nadutým vlnám navzdor. Myslete si,
že stojíc na břehu vidíte město
na vrávoravých vlnách tancovat;
tak vám se jeví majestátne loďstvo,
plovoucí do Harfleur'a. Za ním, za ním!
Chopte se v duchu vesla této lodi,
opust'te Anglii, tichou jak půlnoc,
pod stráží dědů, dítek, starých žen,
jichž morek síly nenabyl, neb pozbyl:
kde jest kdo, jehož brada zjevením
jednoho vlásku zbohatla, by nešel
do Francie s vyvoleným rytířstvem?
Napněte mysl, vizte obležení:
jak děla v ložích přeukrutné tlamy
na obklíčený Harfleur rozvírají.
Myslete, že se vrátil posel z Francie,
s vyřízením že dává Jindřichovi
král dceru Katharinu; a s ní věnem
několik nevýnosných vojvodstvíček.
Podání není k chuti: rychlý střelec
přiloží doutnák k pekelnému dělu,
Povyk, střelba z moždířů.
a vše se kácí. V lásce vždy nás mějte,
a naši hru si v duchu dokonejte.
Odejde.

3. Výjev první.

Francie. Před Harfleurem.

Hluk válečný, Vejde král Jindřich, Exeter, Bedford, Gloster, a vojáci s žebříky ke zlezení města.

Král Jindřich. Jen znova k průlomu, jen znova, draží;
nebo zeď ucpete mrtvými Angly!
V čas míru zdobí muže nade všecko
tichounká pokora a skromná mysl;
však válka-li nám do uší zabouří,
tu vezměte na sebe spůsob tigra:
napněte šlachy, a vzvolejte krev,
zakryjte pěknou tvář obludným vztekem!
Do oka vložte pohled strašlivý,
by ze střílnice hlavy číhalo,

jak dělo z litiny; obočí spust'te,
tak hrozně jak se vyštěrbená skála
přes sypkou patu kloňmo navažuje,
divým a pustým oplákaná mořem.
Zatněte zuby, chřípí rozevřete;
zatajte dech, a síly vypněte
až na vrch! – Vzhůru, šlechto anglická!
krev tvá je z otců v bitvě zkušených,
z otců, samých to Alexandrů, kteří
od rána po večer zde bojovavše
meč schovali, že práce nebylo.
Nečiňte matkám hanby: dokažte,
že ten vás zplodil, koho otcem zvete.
Teď buďte vzorem mužům hrubší krve,
a učte, jak by válčit měli. – Vy též,
stateční vojínové, jejichž oudy
vyspěli v Anglii, znát na sobě dejte
podstatu stravy své: abychom mohli
přisáhnout, že jste hodni vychování;
však nemám pochybnosti, neboť žádný
z vás není tak sprostý ani tak nízký,
by neměl v oku jiskry ušlechtilé.
Vidím vás státi, chrty na smečkách,
hotové ke skoku. Zvěř vyzdvižena:
jen za ní; heslo povětrím ať víří, –
Bůh s Jindřichem buď! Anglie, Svatý Jiří!
Odejdou. Hluk válečný, a střelba z mozdířů.

3. Výjev druhý.

Tam též.

Vojsko táhne přes jeviště; potom vejde Nym, Bardolph, Pistol, a chlapec.

Bardolph. Jen dále, jen dále! k průlomu, k průlomu!

Nym. Prosím tě, kaprále, počkej: ty klofce jsou tuze prudké; a co se mé osoby dotýče, já nemám života do párku: to jest mi tuze prudký humor, zní má litanie.

Pistol. Pravá to litanie, humory kypí;
klof sem, klof tam, manové boží mrou;

 a štít a meč,
 krvavá seč,
 věčně se oslaví.

Chlapec. Kdybych byl raději v některé londýnské hospodě! Všecku svou slávu dal bych za žbánek piva, a za bezpečnost.

Pistol. I já:

 Kdyby mé přání platilo,
 předsevzetí by stačilo,
 hned bych tam spíšíl.

Chlapec. Tak měrně,
 ač ne tak věrně,
 jak v listí ptačí zpěv.
Vejde Fluellen.

Fluellen. K průlomů, šelmy! zhůru kujoni!

Žene je napřed.

Pistol. Buď přízniv, vůdce, z prachu zrozeným!

Svůj vztek ukoj, svůj mužný vztek ukoj;

svůj vztek ukoj, vojvůdce!

Holoušku, vztek ukoj; buď mírný holoubku!

Nym. Toť jsou pěkné humory! – vaše poctivost přichází do zlých humorů.

Nym, Pistol, a Bardolph odejdou, za nimi Fluellen.

Chlapec. Jak jsem mladý, pozoroval jsem přece tyto tři chvastouny. Já jsem jim všem třem za chlapce, ale oni všichni tři, kdyby mě sloužit chtěli, na chlapa by se nezmohli; neboť, skutečně, tři takové maškary nedělají ještě chlapa. Bardolph je bledých jater, a červených tváří; protož se jen urputně staví, ale do boje nejde. Pistol má zabijácký jazyk, a pokojný meč; proto jen slova láme, a zbraň chová v celosti. Nym se dověděl, že bývají málomluvní nejlepší lidé; a protož se štítí odříkávat své modlitby, aby se nemyslilo že je strašpytel: a však jeho málo zlých slov stojí s málem dobrých skutků v rovné váze; co živ ještě žádnému člověku hlavy nerozbil, leda sám sobě, když jedenkrát do kůlu vrazil. Oni kradou co se nahodí, a říkají tomu výdělek. Bardolph ukradl futrál na lautnu; vláčel se s ním dvanáct hodin cesty, a prodal jej pak za tři grešle. Nym a Bardolph jsou přísežní bratříčkové, kde se dá co uzmut; v Kaletách ukradli lopatu z ohniště; to byl kus práce, z něhož jsem poznal, že by mohli uhlí vozit. Oni by přáli, abych lidem v kapsách zdomácněl, jako jejich rukavičky nebo šátky na nos: to ale čelí proti mé mužnosti, abych jiným z kapsy bral, a do své dával, a takořka křivdu do kapsy strkal. Musím je opustit, a hledět, abych se do lepší služby dostal: jejich taškářství přičí se memu slabému žaludku, že je vrátit musím.

Chlapec odejde.

Fluellen se vrátí, za ním Gower.

Gower. Setníku Fluellene, máte jít bez meškání k podkopům: vévoda Gloster chce s vámi mluvit.

Fluellen. K podkopům! řekněte vy vévodovi, že není tuze radno jít k podkopům. Víte, ty podkopy není podlé vojenské disciplíny; ty dutiny není dostatečné; víte, nepřítel náš (můžete to vévodovi, víte, vyložit) podkopal se čtyry lokte pod contre-miny. Ó Ješus, mně se zdá, že všecko do povětří fyhodí, nebude-li tam lepší direktí. *19

Gower. Vévoda Gloster, jemuž dán je rozkaz, aby obležení řídil, poslouchá ve všem jistého Ira; opravdu, velmi statečného pána.

Fluellen. Totě setník Macmorris, není-li pravda?

Gower. Tuším že jest.

Fluellen. Ó Ješus, největší osel na světě. Za pravdu mu to dokážu: on zná tak málo direktí pravé disciplíny vojenské, víte, římské disciplíny, jako štěně.

V pozadí vystoupí Macmorris a Jamy.

Gower. Tu přichází; a skotský setník Jamy s ním.

Fluellen. Setník Jamy je ku podivu srdnatý kafalír, totě jisté; on má náramnou zběhlost, a známost starých válek, podlé mé obzvláštní známosti jeho direktí: Ó Ješus, on vám provede svůj argument tak dobře, jako kterákoliv osoba vojenská na celém světě, o disciplíně bývalých válek římských.

Jamy. Já rku, dobrý den, setníku Fluellene.

Fluellen. Dobrý večer Vašnosti, milý setníku Jamese.

Gower. Nu, setníku Macmorrise! vy jste podkopy opustil? což se pionéři práce vzdali?

Macmorris. Pro pána Krista aj, to zle učinili: práce še přetrhla, trouba řinčí k odtahu. Na mé pěsti přísahám, a na duši otce svého, zle tu věc učinili; konec všemu: já bych byl to město, ať mě Křišus spasí, aj, za hodinu do povětří vyhodil. Ó! zle to učinili, zle to učinili; na mů pěšt, zle to učinili.

Fluellen. Setníku Macmorrise, teď bych vás žádal, zdali by se vám nelíbilo, dáti se se mnou, víte, trochu do dišputace, totiž co se týká, aneb co jedná o vojenské disciplině, tož v římských válkách, podlé argumentu, víte, a v přátelském rozmlouvání; dílem abyste potvrdil moje mínění, a dílem, víte, abyste potvrdil moje smýšlení, co se týče direkcí vojenské discipliny: to jest ten punkt.

Jamy. To bude milá vec, na mú milú veru, milí obadva setníci: a já vám to vynahradím, dovolíte-li, ak se příležitost nahodí; to učiním, Bůh ví.

Macmorris. Ted' není času k diškursům, ať mě Křištus spasí. Den je horký, i počasí, i válka, i vévodové; ted' není času k diškursům. Město je oblešené, a trouba nás volat k průlomu, a my tu mluvíme, Křište Pane, a k ničemuž še nemáme: hanba je to nám všem; ať mě Bůh spasí, hanba, že tu pokojně stojíme; hanba, na mou pěšt; co by še tam hrdel pořezalo, co by tam práce bylo, a nic neděje še, ať mě Křištus spasí.

Jamy. Beránku boží, dříve než mi sen oči zajme, dobrú službu vykonám, sice sobě pod zemí usteli; ano, a smrtí sijdu; a já to, pokud možná, udatně zaplatím, to učiním jistotně, tak pravím zkrátka a zšíroka. Ale na mú veru, vás dva byl bych v diskursu rád poslúchal.

Fluellen. Setníku Macmorrise, mně se zdá, víte, s vaším dovolením, že je málo kdo z vašeho plemene –

Macmorris. Z mého plemene! Co ještě mé plemeno? je to zlosyn, je to panchart, je to šibal, je to padouch? Co ještě mé plemeno? Kdo mluví o mém plemeně?

Fluellen. Nu víte, budete-li tu věc jinak vykládat než jsem mínil, setníku Macmorrise, tož mohu snadně soudit, že se mnou tak vlídně nenakládáte, jak by se rouzmně na vás slušelo, víte; neboť jsem člověk tak dobrý jako vy, nejen co se vojenské discipliny týče, ale i dle původu mého rodu, i dle jiných obzvláštností.

Macmorris. Nevím, jste-li člověk tak dobrý jako já: ať mě Křištus spasí, hlavu vám srazím.

Gower. Pánové oba, vy si jeden druhému nerozumíte.

Jamy. Au! totě škaredá vada.

Troubí se k smlouvání.

Gower. Město troubí k smlouvání.

Fluellen. Setníku Macmorrise, až bude příhodnější doby potřebí, víte, povím vám pak směle, že znám vojenskou dicsiplinu; a teď konec všemu.

Odejdou.

3. Výjev třetí.

Tam též. Před branami města Harfleur'a.

Velitel a několik měšťanů na hradbách; vojsko anglické dole. Vejde král Jindřich s komonstvem.

Král Jindřich. Jak tedy rozhod' města velitel?

Posledníkráte chcem se s vámi smluvit:
a protož vzdejte bud' se na milost,
neb, jako byste zkázou pyšni byli,
nás k nejhöršímu zbud'te; živ jsem vojín,
to jméno, tuším, nejlépe mi sluší,
počnu-li znova z kusů na vás házet,
v půlpráci od Harfleur'a neodejdu,
až lehne celé město popelem.
Pak všechny brány milosti se zavrou;
a rozkacený voják, krutý, srdce
tvrdého, nech svou pěstí krvavou
po vůli řadí, maje svědomí
co peklo široké, a poseká

vám jako trávu jarokrásné panny,
a květoucí děťátka. Co mi po tom,
bude-li válka bezbožná, odína
jak z pekla kníže šatem plamenným,
tvář pokálenou, ukrutnosti páchat,
jež spojeny jsou s pohubou a plenem?
A což mi po tom, jestli vaší vinou
nevinné děvy padnou do rukou
chlipné a násilnické poskvrně?
Kde máte uzdu na ohavnou bujnost,
letí-li divým cvalem s vrchu dolů?
Tak zbytečné jsou naše rozkazy,
když vojsko kořistí se rozlítilo,
jako bys velel, aby Leviathan *20
šel na břeh. Protož, muži Harfleur'stí,
žel vám buď města, i vašeho lidu,
dokavad držím vojsko v moci své,
a chladný, mírný vánek milosti
odchvívá hnusné, nákažlivé mraky
urputné vraždy, plenu, a zlosynství.
Nechcete-li, v tu chvíli uzříte
v slepotě krvutného bojovníka,
jak rukou ohavnou kadeře hyzdí
dceř vašich pronikavě křičících;
stříbrné brady vašich otcův šklube,
ctihodné hlavy o zeď jim rozráží,
a nahé děti na sudlice bodá,
co zatím matky šílené svým nářkem
zmateným pronikají oblaka,
jak v Judě ženy činily při honbě
Herodových krvavých vražedníků.
Nuž? vzdáte se, a chcete toho minout?
či hřešit odporem, a jistě zhynout?

Velitel. Naděje naše dnes je u konce.

Dauphin, jenž od nás za pomoc byl žádán,
praví, že nemá síly pohotově
tak mocné obležení odvest. Protož,
mohutný králi, město i náš život
klademe před tvou milost laskavou.
Ó, vejdi do bran; nalož s námi i s vším
což naše jest; již nelze nám se bránit.

Král Jindřich. Otevřete brány. – Strýče z Exetra,

vy jděte do Harfleur'a; zůstaňte tam,
a ohrad'te se pevně proti Franckým:
všem milost prokažte. My, drahý strýče,
že zima nastává, a ve vojště
se neduh zmáhá, půjdem do Kalet.
Té noci k vám se do Harfleur'a zvem;
a zjetra s vojskem odsud potáhnem.

Troubení. Král, a ostatní vejdou do města.

3. Výjev čtvrtý.

Rouen. Pokoj v palácu.

Vejde **Katharina** a **Alice**.

Katharina. Alice, tu as esté en Angleterre, et tu bien parles le langage.

Alice. Un peu, Madame.

Katharina. Je te prie, m'enseigniez; il faut que je apprend a parler. Comment appelez vous le main, en Anglois?

Alice. Le main? il est appellé, *de hand*.

Katharina. *De hand*. Et les doigts?

Alice. Les doigts? may foy, je oublie, les doigts; mais je me souviendray. Les doigts? je pense, qu'ils sont appellé *de fingres*; ouy, *de fingres*.

Katharina. Le main, *de hand*; les doigts, *de fingres*. Je pense, que je suis le bon escolier. J'ai gagné deux mots d'Anglois vistement. Comment appelez vous les ongles?

Alice. Les ongles? les appellons, *de nails*.

Katharina. *De nails*. Escoutez; dites moy, si je parle bien: *de hand*, *de fingres*, et *de nails*.

Alice. C'est bieu dict, Madame; il est fort bon Anglois.

Katharina. Dites moy l'Anglois pour le bras.

Alice. *De arm*, Madame.

Katharina. Et le coude?

Alice. *De elbow*.

Katharina. *De elbow*. Je m'en faitz la repetition de tous les mots, que vous m'avez apprins dès à present.

Alice. Il est trop difficile, Madame, comme je pense.

Katharina. Excuse moy, Alice; escoute: *de hand*, *de fingre*, *de nails*, *de arm*, *de bilbow*.

Alice. *De elbow*, Madame.

Katharina. O Seigneur Dieu! je m'en oublie; *de elbow*. Comment appelez vous le col?

Alice. *De nick*, Madame.

Katharina. *De nick*: Et le menton?

Alice. *De chin*.

Katharina. *De sin*. Le col, *de nick*: le menton, *de sin*.

Alice. Ouy. Sauf vostre honneur; en verité, vous prononcez les mots aussi droiet que les natifs d'Angleterre.

Katharina. Je ne doute point d'apprendre par la grace de Dieu, et en peu de temps.

Alice. N'avez vous deja oublié ce que je vous ay enseigné?

Katharina. Non, je reciteray á vous promptement.
De hand, *de fingre*, *de mails*, –

Alice. De nails, Madame.

Katharina. *De nails, de arme, de ilbow.*

Alice. Sauf vostre honneur, *de elbow.*

Katharina. Ainsi dis je; *de elbow, de nick et de sin:* Comment appelez vous le pieds et la robe?

Alice. *De foot, Madame; et de con.*

Katharina. *De foot, et de con?* O Seigneur Dieu! ils sont les mots de son mauvais, corruptible, grosse, et impudique, et non pour les dames de honneur d'user. Je ne voudrais prononcer ces mots devant les Seigneurs de France, pour tout le monde. Il faut *de foot, et de con,* neant-moins. Je reciterai une autre fois ma leçon ensemble: *de hand, de fingre, de nails, de arm, de elbow, de nick, de sin, de foot, de con.*

Alice. Excellent, Madame.

Katharina. C'est assez pour une fois: allons nous à disner.

Odejdu.

3. Výjev pátý.

Tam též. Jiný pokoj v palácu.

Vejde král francouzský, dauphin, vévoda Bourbon, connetable francouzský, a jiní.

Král francouzský. Je jisté, že překročil řeku Somme.

Connetable. Nedáme-li se do boje s ním, pane, nechcem ve Francii žítí; nechme všeho, a vinice darujme barbarům.

Dauphin. *O Dieu vivant!* smí několika větví, vyvrhel smilstva našich otců, rouby, vsazené na divoký planý peň, tak náhle k oblakům až vystřelit, a hledět přes štěpaře? *21

Bourbon. Normané, bastardi jen Normanův. *Mort de ma vie!* potáhnou-li vždy dále, a bez boje, prodám své vévodství, a koupím dvůr si v blatném močálu na té pokoutní výspě Albionské. *22

Connetable. *Dieu de batailles!* kde vzali tento oheň? Nemají klima příkré, mlhavé a kalné, na něž, jako z potupy, se slunce bledě dívá, mračením jich plody usmrcuje? Může-liž jim polívka z ječmene, ten úkrop jejich, *23 to pití herkám schváceným, tak vroucí udatnost z chladné krve vyvařit? Má naše čilá krev, prodchnutá vínem, se zdáti zmrazená? Zemi naší ke cti nesmíme viset jak ropouši od střech u našich domů, když lid studenější mladistvou sílu v krůpějích tu cedí

na nivách bohatých, které jsou chudé
jen v rodném panstvu svém.

Dauphin. Na čest a víru,
z nás mají dámy smích, pravíce zhola,
náš oheň že nám zhas'; a že svá těla
anglické mláďi v rozkoš odevzdají,
nastřádat Francii reků bastardů.

Bourbon. A šlou nás do tanečných škol anglických,
učit tam skočné volty a kuranty;
pravíce, naše sláva že je v patách,
a že jsme svrchovaní běhouni.

Král francouzský. Kde jest Montjoy, náš herold? vypravte jej:
ať ostrým vzdorem Anglicko přivítá. –
Princové zhůru! s duchem cti, bystřejším
než ostří mečů, spěšte do pole.
Charles De-la-bret, francouzský Connetable,
vévody Orlenas, Bourbon, a Berry,
Alençon, Brabant, Bar, jakož i Burgund,
Jaques Chatillon, Rambures, Vaudemont,
Beaumont, Grandpré, Roussi, a Fauconberg,
Foix, Lestrade, Bociquart, a Charolois,
vojvody, knížata, baroni, páni,
a rytířové, za svá velká léna,
hled'te se nyní velké hanby sprostit,
zastavte anglického Jindřicha,
jenž táhne skrze naši zemi, nesa
korouhve barevné v krvi Harfleurské:
na jeho voje vyvalte se, jako
jihnoucí sněh se valí do údolí,
na jehož nízké sídlo podružné
kydají Alpy vše své mokrosti.
Jen zhurta na něj, – síla vaše stačí, –
a v poutech na káře jej do Rouen'a
přivezte jatého.

Connetable. To sluší mocným.
jen škoda, že má lidu málo, mužstvo
nemocné a hladové po cestě;
jsem přesvědčen, jak uzří naše voje,
že ztratí srdce svoje v louži strachu,
a místo skutků dá nám výkupné.

Král francouzský. Teď, connetable, ať jen Montjoy spěchá,
a řekne Anglicku, že posíláme,
by zjevil, jaké výkupné chce složit. –
Dauphine, vy zůstaňte s námi v Rouen'ě.

Dauphin. Ó, ne tak, prosím vaší Milosti.

Král francouzský. Spokojte se, a zůstaňte jen u nás. –
Již, connetable, i knížata, spějte,
o pádu Anglie rychlou zvěst nám dejte.
Odejdou.

3. Výjev šestý.

Tábor anglický v Pikardii.

Vejde Gower a Fluellen.

Gower. Aj, setníku Fluellene? Byl jste u mostu?

Fluellen. Mohu vás ubezpečit, že se služpu u mostu excellentně vykonávalo.

Gower. Je vévoda Exeter v bezpečnosti?

Fluellen. Vévoda Exeter je tak velikoduchý jako Agamemnon: totě muž, kterého miluji a ctím z té duše, z celého srdce, dle své povinnosti, tělem i životem, ze vší síly své velmi velice: (Bohu díky a chvála!) ani vlasem mu nikdo na světě nehnul, on brání most přeudatně, s excellentní disciplinou. Je tam u mostu také praporečný lejtnant, – беру si to k svědomí, že je zmužilý jako Mark-Antonius, ač je člověk nevelké na světě estimací; ale viděl jsem, že sobě čacký počínal.

Gower. Jak jej nazýváte?

Fluellen. Je to praporečník Pistol.

Gower. Neznám ho.

Vejde Pistol.

Fluellen. Tu ho máte.

Pistol. Setníku, prosím, buď mně milostiv:
vojvoda Exeter tě návidí.

Fluellen. Ano, chvála Bohu; já si u něho kousek lásky zasloužil.

Pistol. Bojovník Bardolph, v srdci zdrav a peven,
obratné síly, krutým osudem,
Fortuny zvrátké divým vrtkým kolem,
té slepé bohyně,
jež stojí na kouli vždy kolotavé, –

Fluellen. S dovolením, praporečníku Pistole. Fortunu malují slepou, s plachetkou přes oči, aby se vám dalo na rozum, že je štěstí slepé. A také ji malují s kolem, aby se vám dalo na rozum, jako je v tom mravné naučení, že jest ona vrtkavá, nestálá, samá změna, a proměna: a noha její, víte, stojí na kamenné kouli, která se kotálí, kotálí, kotálí. Na mou pravdu, básník o tom klade excellentní deskripci: Fortuna je excellentní mravné naučení.

Pistol. Štěstí se na Bardolpha hněvá, mračí;
on ukrad' krucifix, a má teď viset.
Prokletá smrt!

Ať šibenice na psy zeje, můžů nechte,
konopím nezadrhujte jim hrdla.
Exeter ale vydal ortel smrti,
pro malovaný obraz malé ceny.
Přimluv se, u vévody hlas tvůj platí,
nedej Bardolphu nitky života
přetnouti ostřím grošové oprátky,
a mrzkou potupou: za jeho život
se přimluv, setníku, a odměním tě.

Fluellen. Praporečníku Pistole, dílem bych vašemu mínění rozuměl.

Pistol. Protož se raduj.

Fluellen. Na mou věru, praporečníku, není se čemu radovati; neboť víte, kdyby to můj bratr byl, žádal bych vévody, aby s ním dle své nejlepší libosti naložiti, a exekuci vykonati dáti ráčil, proto že se disciplína musí zachovávat.

Pistol. Ó abys zemřel, a byl zatracen:
a *figo* za tvé přátelství!

Fluellen. Je dobře.

Pistol. Fik španělský! *24

Pistol odejde.

Fluellen. Velmi dobře.

Gower. Aj, totě zvyjednaný šibalský lotr: teď mi na mysl připadá; svůdce; taškář.

Fluellen. Mohu vás ubezpečit, on se u mostu pronesl slofem tak statečným, že se jen letního času něco takového spatřiti dá. Ale co se mnou mluvil, bylo velmi dobré, dobré to bylo, mohu vám ručit, až příhodná doba poslouží.

Gower. Aj, troup je, blázen, šibal; který časem svým na vojnu chodí, aby se mohl přijda nazpět do Londýna po vojensku vykrášlit. Takoví jonáci znají vám dokonale jména velkých vůdců, a umějí nazpamět, kde se jaká služba konala; – u těch a těch šanců, u toho průlomu, na onom konvoji; kdo statečně ušel, kdo byl zastřelen, kdo hanbu utržil, v jakém postavení se nepřítel držel: k tomu umějí dokonale všechny vojenské průpovídky, které pak ještě novozvukým zaklínáním vyšňorují: a co tu dělá brada podlé generala přistřižená, strašlivý oděv polní, u napěněných láhvic, při vtipech v pivě vymáchaných, toť jsou zázraky, že nelze pomyslet. Takové ohavy našho věku musíte znáti, sice byste se mohl ukrutně oklamat.

Fluellen. Víte co, setníku Gower'e; já znamenám, že je to zcela jiný muž, než za jakého by se světu rád představil: najdu-li, že má díru v kabátě, povím mu co myslím.

Je slyšet buben.

Slyšte, král přichází, a já s ním musím od strany mostu mluvit.

Vejde král Jindřich, Gloster, a vojáci.

Fluellen. Bůh šehnej vaší Milosti!

Král Jindřich. Jak, Fluellen'e? byl jsi u mostu?

Fluellen. Byl, vaší Milosti k službám. Vévoda Exeter pránil most velmi udatně: Francouz, víte, odešel přeč, a jsou to tam udatné a velmi statečné věci. Na mou věru, nepřítel byl by málem most osatil, ale teď se musí táhnout nazpátek, a vévoda Exeter je pánem mostu. Mohu vaší Milosti říci, vévoda je statečný muž.

Král Jindřich. Co jste lidu ztratili, Fluellen'e?

Fluellen. Ztráta u nepřítele byla velká, hezky velká: vévoda ale, pokud já vím, neztratil, tuším, ani jediného muže, vyjma jednoho, který bude nepochybně odpraven, že kostel okradl; jistý Bardolph, je-li vaší Milosti znám: jeho tvář je samá trudovina, jeden uher a pupenec, a horoucí plamen; pysky jeho foukají mu pod nos, a ten vypadá jako hořavé uhlí, někdy motře, někdy červeně; ale nos ten jeho je odpraven, a oheň mu došel.

Král Jindřich. Přáli bychom, aby každý podobný zločinec byl rovněž tak odstraněn: i přikazujeme výslovně, aby se po všech cestách našich v této zemi vesnice k ničemuž nenutily, nic se bez zaplacení nebralo; žádný Francouz nemá býti zlehčován, aniž potupným slovem urážen; neboť kde se laskavost s ukrutností dala do hry o království, tam nejpřívětivější hráč také nejsnadněji vyhraje.

Troubení. Vejde Montjoy.

Montjoy. Po mém šatu víte kdo jsem.

Král Jindřich. Ovšem že vím: co se od tebe dovím?

Montjoy. Jak pán můj smýšlí.

Král Jindřich. Rozved' slova.

Montjoy. Takto dí můj král: – Vyřid' Jindřichovi anglickému, že jsme jenom spali, ačkoliv se zdálo jakobychom mrtvi byli; příhodná doba je lepší voják nežli náhlé jednání. Řekni mu, že jsme již u Harfleur'a mohli mu cestu zakročit; že se nám ale dobré být nevidělo protrhnouti úraz, dokavad by plně nedozrál: teď ale došlo na nás slovo, a hlas náš velí. Anglicko bude pošetilsti své želet, uzří svou slabost, a podiví se naší trpělivosti. Napomeň ho tedy, aby pomyslel na svou výplatu; ta musí býti přiměřena ztrátě, kterou jsme nesli, lidu, který jsme ztratili, potupě, které jsme zažili; že kdyby podlé váhy měl nahražovat, musela by jeho malost zemi pod tím k zemi klesnout. Na ztrátu naši je pokladnice jeho příliš chudá; za naše

krveprolití hotovost jeho říše tuze skrovný počet; a za naši potupu, kdyby sám osobně před námi na kolenou klečel, bylo by to jen chatrné a laciné zadost učinění. K tomu přidej hned vyzvání; a řekni mu na konec, že stoupenec své zradil, jimžto ortel zatracení vyřčen jest. Tolik můj král a pán, to můj úřad.

Král Jindřich. Jak zní tvé jméno? Já znám vlastnost tvou.

Montjoy. Montjoy.

Král Jindřich. Svůj úřad konáš hladce. Vrat' se nazpět,

a pověz králi, – Nehledám ho teď,
i chtěl bych raděj bez závady táhnout
se do Kalet; nebť, abych pravdu mluvil,
ač moudře nejedná, kdo tolik svěří
chytrému nepříteli, znalci výhod,
můj lid mi v nemocech náramně seslab',
počet se zmenšil, ti pak kteří zbyli,
snad nejsou lepší než tolik Francouzů:
dokavad zdraví byli, zdálo mi se,
buď jist, herolde, jak by na dvou nohách
anglických tři Francouzi chodili. –
Však, Bůh mi odpusť, že se tak vychloubám! –
to vaše pověť francouzské na mne
tu neřest přiválo; již toho želím.
Jdi, řekni svému pánu, zde že jsem:
má výplata je křehké bídne tělo,
mé vojsko slabá jen a chorá stráž;
však, Boha napřed, řekni mu že přijdem,
byť Francie, a s ní ještě jeden soused,
nám v cestě stáli. Přijmi za svou práci. *25
Jdi, ať tvůj pán si moudře poradí:
mi přejdem, nechá-li nás; bude-li
nám překážet, zbarvíme hnědou půdu
červenou krví vaší: buď zdrav, Montjoy.
Odpověď naše zkrátka takto zní:
my nehledáme boje, tak jak jsme,
a, tak jak jsme, nebudeme se ho štítit:
to pánu svému pověz.

Montjoy. Tak vyřídím. Milosti vaší díky.

Montjoy odejde.

Gloster. Já doufám že na nás teď nevtrhnou.

Král Jindřich. Jsme v rukou božích, bratře, a ne v jejich.

Teď k mostu; již se k noci schyluje.

Za řekou táborem se položíme,
a zejtra ráno potáhneme dále. *26

Odejdou.

3. Výjev sedmý.

Tábor francouzský, nedaleko Agincourt'a.

Vejde Connetable francouzský, Rambures, vévoda Orleanský, Dauphin, a jiní.

Connetable. Pha! já mám nejlepší na světě brnění. Kdyby jen už den byl!

Orleans. Vy máte nejlepší brnění; za to buďte ale mému koni práv.

Connetable. Jest to nejlepší kůň v Evropě.

Orleans. Cožpak se dnes nerozední?

Dauphin. Vévoda Orleanský, a nejvyšší connetable vedou řeč o koni a o brnění –

Orleans. Vy máte oboje krásnější než kterýkoli princ na světě.

Dauphin. Jaká to dlouhá noc! – Já bych svého koně nedal za žádného, co na čtyřech nohách běhá. *Ça, ha!* On skáče od země, jakoby byl žíněmi vycpán; *le cheval volant*, ten Pegasus, *qui a les narines de feu!* Sednu-li na něj, letmo se vznáším, a jsem sokol: on klusá v povětří; země zpívá, když se jí dotkne: nejsprostější roh jeho kopyta hraje líbezněji než Hermes na svou píšťalu.

Orleans. Barvu má jako muškátový ořech.

Dauphin. A oheň jako zázvor. To zvíře měl by Perseus míti: ono je z čistého povětří a z ohně, hrubý živel země a vody nepřichází nikdy na jevo, leda v pokorné tichosti, když na něj jeho jezdec sedá: skutečně jest to jediný kůň; a všechny ostatní herky mohly by hovada slouti.

Connetable. Opravdu, pricni, jest to nejdokonalejší a nejvýbornější kůň.

Dauphin. Kníže všech komoňů: když zařehtá, toť jakoby samovládce velel, a chování jeho musí každý úctu vzdávat.

Orleans. Dost na tom, bratranče.

Dauphin. Ne, člověku se vtipu nedostává, neumí-li od prvního vzletu skřivánka až do zavření beránka v ovčinci, o mém komoni hlásat chválu za chválou podlé zásluhy: to thema plyne jako moře; udělejte z každého zrna písku výmluvný jazyk, můj kůň dá jim všechněm práce dost. On jest hoden aby o něm mocnář mluvil, a mocnář všech mocnářů na něm jezdil; ano aby celý svět (známý i neznámý) všechny soukromé práce stranou položil, a jemu se obdivoval. Jedenkrát napsal jsem sonet jemu ke cti, jenž takto začínal: „Dive přírody!“ –

Orleans. Tak jsem slyšel začínat jeden sonet na milenku.

Dauphin. Tedy jen následovali, co jsem na svého běhouna složil; kůň můj je moje milenka.

Orleans. Vaše milenka umí dobře nosit.

Dauphin. Mne arci; totě předepsaná chvála, a dokonalost každé dobré a výhradně vlastní milenky.

Connetable. Nu, včera se mi zdálo, že vám milenka vaše záda šeredně natřásla.

Dauphin. Snad to vaše dělala.

Connetable. Moje nebyla na uzdě.

Dauphin. Ó! nepochybně byla stará a pokorná; a vy jste jel, jako irský sedlák, bez francouzských kalhot, jenom ve svých těsných nahavičkách. *27

Connetable. Vy jste výborný znalec jízdy.

Dauphin. Protož přijměte napomenutí: kdo tak jezdívá, nedávaje pozor, padá do škaredých močálů. Raděj mám koně za milenku.

Connetable. Takovou radost měl bych, kdyby moje milá byla kobyla.

Dauphin. Věř mi, connetable, moje milenka nosí vlastní vlasy.

Connetable. K takové chvále měl bych plné právo, kdybych měl svini za milenku.

Dauphin. *Le chien est retourné à son propre vomissement, et la truie lavée au borbier:* ty užiješ čehokoliv.

Connetable. Jenom koně neužiju za milenku; aniž podobného pořekadla, které se tak málo k věci hodí.

Rambures. Pane connetable, brnění, které jsem večír ve vašem stanu spatřil, jsou na něm hvězdy, čili slunce?

Connetable. Hvězdy, pane.

Dauphin. Zejtra jich, tuším, několik spadne.

Connetable. Proto nebe moje neschudne.

Dauphin. Dost možná; neboť jich nosíte mnoho nazbyt, i bylo by vám k větší cti, kdyby jich několik ubylo.

Connetable. Rovně tak má váš kuň vašich pochval až nazbyt: i neklusal by o nic hůře, kdybychom některou chloubu vaši do prachu složili.

Dauphin. Přál bych raděj, abych mu celou zásluhu naložit mohl! Což se nerozední? Zejtra pojedu míli cesty, a tváře anglické musejí mně cestu dláždít.

Connetable. Nechci tak mluvit, pro strach, abych se tím tvářením na cestě nepoděsil. Kdyby jen již ráno bylo, rád bych těm Angličanům dal něco za uši.

Rambures. Kdo se chce se mnou vsadit o dvacet zajatých?

Connetable. Než je dostanete, musíte sám sebe nasadit.

Dauphin. Je půlnoc: půjdu se ozbrojit.

Odejde.

Orleans. Dauphinovi chce se rána.

Rambures. Jemu se chce Angličanů k snídání.

Connetable. Mně se zdá že tolik sní co jich zabije.

Orleans. Přisahám na bílé ruce své dámy, on je čacký princ.

Connetable. Přisahejte na její noze, aby mohla přísahu vyšlapat.

Orleans. Zkrátka, on je nejprůchlivější pán v celém Francouzsku.

Connetable. Příčinnost znamená do něčeho se pouštět, a on dopouštět nikdy nepřestane.

Orleans. Neslyšel jsem, aby byl komu ublížil.

Connetable. Ba ani zejtra neublíží: v tom on si své dobré jméno zachová.

Orleans. Já znám jeho udatnost.

Connetable. Mně vypravoval o ní kdosi, jenž ho lépe zná než vy.

Orleans. A kdo?

Connetable. On sám to byl, věřte mně; a pravil, že nedbá, jestli se o tom kdo doví.

Orleans. Není mu toho třeba; jeho cnosti nejsou skryté.

Connetable. Ba jsou, pane, na mou věru; živá duše jich nespátřila, leda jeho sloužící: je to udatnost pod zástinou, až prohlídne svět křídla. *28

Orleans. Zlý jazyk všecko pokálí.

Connetable. Na vaše přísloví odslovím – Přítel po srsti hladí.

Orleans. A já se doslovím – Dej d'áblu což jeho jest.

Connetable. Trefně řečeno: váš přítel stojí na místě d'ábla: řeknu tedy vašemu přísloví do očí, – Čert vem d'ábla.

Orleans. V příslovích jste lepší mistr, ale což – Blázen šípy brzo vystřílí.

Connetable. Tenkrát jste přestřelil.

Orleans. Není to poprvé, že někdo vás přestřelil.

Vejde posel.

Posel. Nejvyšší connetable, Angličané položili se as patnáct set kroků od vašich stanů.

Connetable. Kdo měřil pole?

Posel. Urozený Grandpré.

Connetable. Statečný to pán, a velice zkušený. – Kdyby jen již den byl! – Ach, nebohý Jindřich anglický! – on nebaží po svitání jako my.

Orleans. Jaký bídný podivín je týž král anglický, že s tukohlavým lidem svým o věcech blouzní, kterým nerozumí.

Connetable. Kdyby si to Angličané jen trochu rozvážili, všickni by utekli.

Orleans. To jim není dáno; kdyby byla hlava jejich rozumem ozbrojena, nemohli by tak těžké helmy nosit.

Rambures. Anglický ostrov rodí velmi statná plemena: jejich hafani mají nedostihlou smělost.

Orleans. Hloupá psiska! ruskému nedvědu vběhnou slepě do tlamy, a dají si hlavy rozmačkat, jako nahnílá jablka. Toť jakobyste o bleše řekl, že je statečná, když si lvu na pysk sedne, a tam se nasnídá.

Connetable. Arci, arcí; a lidé jsou s hafany na jedno brdo, co se pádného a hrubého náběhu týče, rozum ale nechají doma u žen: dáte-li jim pak veliké obědy z hověziny, a železo a ocel, budou žráti jako vlci, a bojovati jako ďáblové.

Orleans. Ba, ale naši Angličané mají hověziny až hrůza na mále.

Connetable. Tedy shledáme zejtra, že budou míti chuť jen k jídlu, nikoli však do boje. Teď je čas, abychom se ozbrojili: jak, půjdeme?

Orleans. Již byly dvě: než bude deset bítí,
sto Anglů musí každý v pasti míti.

Odejdou.

JEDNÁNÍ ČTVRTÉ.

Vejde Chorus.

Chorus. Teď sobě v mysli představujte dobu,
kde šumot plazivý, tma číhavá,
obširný světa prostor naplňuje.
Ohyzdným lůnem noci, z tábora
do tábora, zaznívá slabě hukot
obého vojska, že stojící hlídky
bez mála slyšet mohou tajné šepety
protější strážce: ohně zde i onde,
při jejich bledém plání jeden šik
druhému do brunátné tváře vidí:
kůň hrozí koni, jeho pyšný řehot
proniká zvučně tupý noci sluch;
a v stanech zbrojnoš, stroje rytíře,
kladivem pilně sponky upíná,
a dává strašné příprav znamení.
Kouhouti kokrhají, zvony hučí,
a bijou třetí ospalého rána.
Bezpečný, převeselý Francouz pýchá
svým množstvím, v srdci ujištěn, a kostky
o lehce váženého Angla metá;
a línochodou noc mrzáckou plísnil,
že omrzele dále pokulhává,
jak ohyzdná a hnusná kouzelnice.
Ubozí odsouzení Angličané
sedíce, jako oběť, trpělivě
u strážných ohňů, v mysli přemítají
zejtřejší nebezpečí; jich smutný pohled
v hubené tváři, šat od bojů vetchý,
zjevuje hledicímu měsíci
ukrutná strašidla. Ó! teď kdo spatří,
jak vůdce královský vychudlé roty
od strážce k strážci kráčí, ke všem stanům,
ať zvolá – Sláva splyň na hlavu jeho!
Neb vyjda navštěvuje celé vojsko,
s úsměchem skromným dává dobré jitro,
a zve je bratry, druhy, krajany.
Na čele královském není památky,
jak hrozným zástupem je obklíčen,

ba ani za vlas barvy nedal v obět'
noci tak obtížné a probdělé;
on hledí jasně, a přemáhá slabost
veselou tváří, vlídnou velebností;
že každý chudák, před tím ztrápen jsa
a bledý, vzhledna k němu, z jeho zraků
si potěšení sbírá. Jako slunce,
rozdává dobrotivé oko jeho
všem vůkol hojnost darů všelikých,
a rozehřívá bázeň studenou,
že vidě každý, malý jako velký,
pokud nehodnost jeho schopna jest,
té noci slabý nástin Jindřicha.
Teď musí naše scena k boji letět;
kde jméno Agincourt, pohříchu! – čtyřmi
neb pěti bídnými a chatrnými
končíří, matně vedenými v směšné
šarvátce, – v porouhání vydáme.
Však sed'te jen; a v našem pitvoření
uzřete skutečnosti objevení.
Odejde.

4. Výjev první.

Anglický tábor u Agincourt'a.

Vejde král Jindřich, Bedford, a Gloster.

Král Jindřich. Glostře, my jsme ve velkém nebezpečí;
tím větší budiž naše zmužiosť. –
Bedforde, bratře, dobré jitro. – Bože!
v zlých věcech je jakýsi dobrý duch,
kdyby jej lid jen bedlivě vyvážil;
zlý soused učí nás teď raně vstávat,
což zdraví prospívá, i domácnosti:
krom toho je zevnitřním svědomím
a kazatelem naším, jenž nás budí,
bychom se k svému konci upravili.
Tak můžem z bejlí medu nasbírat,
a třeba z d'ábla naučení vzíti.

Vejde Erpingham.

Můj starý Erpinghame, dobré jitro:
té bílé hlavě měkký polštář lépe
by sloužil, než ve Francii drsný trávník.

Erpingham. Ne, pane: lože to jest mně milejší,
neb říci smím, že ležím jako král.

Král Jindřich. Činí-li příklad naši nesnáž milou
nám, dobře jest; to duchu polehčí:
a okřeje-li mysl, vymkne se
zajisté každý organ, byť byl mrtvý,
z tupého hrobu, a zas znova slouží,
odhodiv zlínek, lehounce a čerstvě.
Půjč mně svůj plášť, Sir Tomáši. – Vy bratři,

pozdravte pány v našem táboru;
dejte jim dobré jitro; a pak rychle
do mého stanu všechny svolajte.

Gloster. Tak učiníme, pane.

Gloster a Bedford odejdou.

Erpingham. Mám jíti s vaší Milostí?

Král Jindřich. Ne, statný
můj rytíři; jdi s bratry k pánům z Anglie:
já bych se rád s svým srdcem poradil,
a nežádám si jiné společnosti.

Erpingham. Žehnej ti Bůh, šlechtný Jindřichu!

Erpingham odejde.

Král Jindřich. Zdař Bůh, ty staré srdce! řeč tvá těší.

Vejde Pistol.

Pistol. *Qui va là?*

Král Jindřich. Přítel.

Pistol. Učiň vyjádření; jsi důstojník?
nebo jsi nízký, sprostý jen, a z lidu?

Král Jindřich. Já jsem starším houfce.

Pistol. Válčíš pádnou sudlicí?

Král Jindřich. Ba ovšem. Kdo jste vy?

Pistol. Urozenec tak dobře jako císař.

Král Jindřich. Tož jste o něco lepší nežli král.

Pistol. Ó král je ferina, můj zlatohlávek,
veselý jonák, slávy ratolest;
z poctivých rodičů, udatné pěsti:
špinavý třevíc líbám mu, a laskám
od srdce laskavého hrdlořeza.
Jak zní tvé jméno?

Král Jindřich. Jindřich *le Roy*.

Pistol. *Le Roy!* kornické jméno: jsi z kornického plemena?

Král Jindřich. Ne, já jsem Walesan.

Pistol. Znáš Fluellen'a?

Král Jindřich. Zním.

Pistol. Vyříd', že na svatého Davida
mu jeho ošlejchem oklepám*29 hlavu.

Král Jindřich. Toho dne neměl byste dýky nosit za čepicí, aby on vám ji o hlavu neoklepal.

Pistol. Jsi jeho přítel?

Král Jindřich. A spolu příbuzný.

Pistol. *Figo* tobě za to!

Král Jindřich. Děkuji, buďte s Bohem!

Pistol. Já nosím jméno Pistol.

Odejde.

Král Jindřich. Hodí se dobře k vaší prudkosti.

Vejde Fluellen a Gower, každý jinou stranou.

Gower. Setníku Fluellen'e!

Fluellen. I pro Ježusa Krista, mluvíte tiše. Po veškerém světě panuje přenejvyšší vydivení,
když se opravdivé a starodávné prerogativy a zákony vojenské nezachovává. Kdybyste sobě
za těžké nevážil, proskoumati války Pompeja Velikého, shledal byste, za to vám ručím, že

není v táboře Pompejovu žádných tinti vanti, ani titi páti; našel byste tam, za to vám ručím, docela jiné ceremonie válečné, jiné pečlivosti, jiné spůsobnosti, jiné skromnosti.

Gower. A což, nepřítel vede si tak hlučně, že ho můžete celičkou noc slyšet.

Fluellen. Myslíte tedy, když je nepřítel osel, a blázen, a žvatlavý třeštil, že by z nás měl být také osel, a blázen, a žvatlavý třeštil? na vaše dobré svědomí, nu?

Gower. Budu tišej mluvit.

Fluellen. Prosím a žádám vás, to číňte.

Gower a Fluellen odejdou.

Král Jindřich. Byť i ten Walesan zdál se trochu z mody, je přece plný statnosti a péče.

Vejde Bates, Court a Williams.

Court. Bratře Jene Bates'e, není to ráno co tamo vyvstává?

Bates. Zdá se tak; ačkoli nemáme velkých příčin těšit se na příští den.

Williams. Jaký den začíná, tamhle vidíme, ale jak se skončí, toho snad nikdy neužijeme. – Kdo tu?

Král Jindřich. Přítel.

Williams. Kdo je váš setník, pod nímž sloužíte?

Král Jindřich. Sir Tomáš Erpingham.

Williams. Dobrý starý velitel, a velmi přívětivý pán: prosím vás, co soudí o našem stavu?

Král Jindřich. Co plavci, kteří se do písku zaryli, čekajíce až je nový přítok spláknou.

Bates. Nesvěřil králi co myslí?

Král Jindřich. Nikoli; a nebylo by také radno. Vám to třeba řeknu, mně se zdá, že je král tak dobře člověk jako já: fiala voní jemu jako mně; obloha jeví se mu tak dobře jako mně; každý smysl jeho má jen lidské vlastnosti: odložte stranou jeho ceremonie, a spatříte v jeho nahosti pouhého člověka, a nesou-li se jeho vášně k větší vysokosti než naše, sklesnou také, jestli klesnou, na též peruti. Pročež, je-li mu se čeho báti, jako nám, musí nepochybně jeho bázeň rovněž tak vypadat jako naše: ale rozumný neměl by mu ani zdání bázně vštípit, aby jí pak na sobě neokázal, a vojska nezmalomyslnil.

Bates. Okazuj on povrch sebe větší zmužilost, já jsem přesvědčen, ač je noc studená, že by přece raděj až po krk v Temži stál: a já s ním, děj se co děj, jen kdybychme odsud vyvázli.

Král Jindřich. Co o králi soudím, povím vám věru svědomitě: já myslím, že nechce být nikde jinde, než kde jest.

Bates. Tedy bych přál, aby tu byl samojediný; aspoň by mohl bezpečně doufat, že bude vyměněn, a mnohému chudáku život zachován.

Král Jindřich. Vsadil bych se, že ho více milujete, než abyste ho tu samojediného míti chtěli, třeba tak mluvíte, abyste z jiných lidí rozumy táhli. Mně přichází, že bych nemohl nikde tak spokojeně umřít, jako v tovaryštvu svého krále; neboť věc jeho je spravedlivá, a boj ten poctivý.

Williams. To sahá dále než rozum náš.

Bates. Aneb dále, než bychom pátrat měli; nám stačí, víme-li že jsme královští poddaní. Je-li věc jeho nespravedlivá, naše poslušenství ke králi smaže vinu našeho hříchu.

Williams. A však není-li věc jeho spravedlivá, musí král těžký počet klásti: až všecky nohy, ruce, a hlavy, ve válce s'até, o soudném dni znova se sloučí, a volat budou – „My zemřeli na tom onom místě:“ jedni s klením, jiní bědující o ranhojiče, jiní nad ženami v chudobě zůstavenými, jiní nad nesplacenými dluhy, jiní nad sirotky časně puštěnými. Strach jest, že málo kdy šťastně zemře, kdo v bitvě zemře; neboť jak by bylo možné, aby něco křesťansky spořádal, kde se jen o krev jedná? Jestliže tedy takoví lidé ve zlém skonají, ponese král černou skvrnu za to, že je tam vedl, protože neposlušnost k němu s poddanstvím se nesrovnává.

Král Jindřich. Tak, když některého syna, který byl od otce pro zboží poslán, ve hříchách na moři neštěstí potká, tedy má vina jeho nepravosti, podlé vašeho pravidla, uvalena býti na otce, který jej poslal: anebo když sluha, z rozkazu pána svého nesa sumu peněz, upadne mezi loupežníky, a s mnohým proviněním bez pokání zemře, tedy smíte věc pánovu nazvati příčinou zatracení sluhova. Však není tomu tak: král není povinen, aby při každém jednotlivém skonání za své vojáky odpovídal, ani otec za syna, ani pán za sluhu; neboť oni smrti jejich nežádají, žádajíce jejich služeb. Mimo to není krále, byť i věc jeho byla beze vší poskrvny, který by, maje mečem rozhodnouti, mohl to s vojskem cele neposkrvněným dokázat. Některé tíží snad vina uvážené a úmyslné vraždy; jiní oklamali panny zrušenou pečeti křivé přísahy; jiní zas, činíce sobě z války hradbu, poranili dříve outlá pokoje řadami plenem a loupeží. Tito lidé, překazivše zákonu, a ušedše doma trestu, jsou-li s to aby člověku utekli, nemají křidel aby Bohu uletěli: válka je pochop jeho: válka jeho pomsta; tak že teď, protože prvé královské zákony přestoupili, v královské rozepři za to trestáni bývají: kde se smrti báli, tam život zachovali, a kde se chtěli zbezpečit, tam hynou. Umrou-li tedy bez přípravy, nemá král žádné viny v jejich zatracení, jako před tím neměl jí v jejich bezbožnostech, pro které nyní jsou navštíveni. Každá povinnost poddaného náleží králi; ale každá duše poddaného náleží jemu samému. Protož by měl každý voják ve válce činiti jakož činí nemocný na svém loži, totiž se svědomí každou mrvu smýti; umře-li pak, je mu smrt prospěšna; neumře-li, byla to pozhnaná ztráta času, když při tom takovou přípravu získal: ano, kdo vyvázne, mohl by bez prohřešení pomyslit, že mu Bůh za jeho dobrovolnou odevzdanost tento den přežití dovoluje, aby uzřel jeho vznešenost, a učil jiné, jakby se připravovat měli.

Williams. Zajisté, jestli někdo ve zlém umře, padá zlé na jeho vlastní hlavu: král za to nebude odpovídat.

Bates. Aby za mne odpovídal, toho si nežádám; ale já jsem vždy hotov, ochotně za něj bojovat.

Král Jindřich. Já sám slyšel krále, an pravil, že by se nedal vyměnit.

Williams. Arci, to řekl jen abychom šli s chutí do boje; až nám hrdla podřezají, dá se přece vyměnit, a my tím moudrosti nenabudem.

Král Jindřich. Dočkám-li se toho, nebudu mu slova více věřit.

Williams. Vy byste ho vyplatil! Což jest to nebezpečná rána ze staré pušky, okáže-li ubohý soukromník mocnáři svou nelibost. Právě tak dobře mohl byste slunci okolo tváří pavím pérem fochrovat, a chtít z něho kus ledu udělat. Vy mu nebudete slova více věřit! jdětež, toť je pošetilá řeč.

Král Jindřich. Vaše důtka je jaksi bez obalu: měl bych se na vás hněvat, kdyby jen příhodná doba byla.

Williams. Tu hádku spolu vyjednáme, zůstanete-li na živě.

Král Jindřich. Rád svoluji.

Williams. Po čem tě mohu opět poznat?

Král Jindřich. Dej mi něco tvého do základu, budu to nosit za čepicí: jestli se kdy odvážíš uznat to za své, pak spolu rozepři vyjednáme.

Williams. Zde je má rukavice: dej mi za ni svou.

Král Jindřich. Tu jest.

Williams. Strčím si ji též za čepici: přijdeš-li pozejtří ke mně, a řekneš, „To je moje rukavice,“ na té ruce přísahám, že dostaneš záušek.

Král Jindřich. Dočkám-li toho, přijdu si pro ni.

Williams. Raděj se dáš oběsit.

Král Jindřich. Jistě přijdu, třeba bych tě v tovaryšstvu krále zastihl.

Williams. Dostoj slovu: buď zdrav.

Bates. Buďte přátelé, vy angličtí bláznové, buďte přátelé: my máme francouzských svárů dosti, kdybyste jen uměli počítat.

Král Jindřich. Skutečně, Francouzi mohou vsadit dvacet francouzských korun na jednu, že nás pobijou, oni je nosí na vlastních plecech. Angličan ale zrádně nejedná, pořezává-li francouzské koruny, a zejtra bude sám král pořezáčem. *30

Vojáci odejdou.

Jen na krále! náš život, duše, dluhy,
tesklivé ženy, děti, hříchy, vložme
jen na krále! – My musíme vše snášet.
Ó těžký stave! dvůjče velikosti,
poddanče dechu každinkého blázna,
jehožto smysl svou jen trýzeň cítí!
Jakových potěšení musí král
se zbavit, jichžto soukromník užívá?
A co má král, a nemá soukromník,
vyjmeš-li všeobecné ceremonie?
A kdo pak jsi, ty modlo ceremonie?
Jaký jsi bůh, že snášíš víc pozemských
utrpení, než tvoji ctitelé?
Jaké máš důchody? jaké máš příjmy?
Ó ceremonie, okaž mi svou cennost!
Jaká jest duše vzdávané ti pocty?
Jsi víc než úrad, stupeň, nebo forma?
zbuzujíc strach a bázeň u jiných,
v čem, třeba strašíš, jsi přec méně šťastna,
než oni, které strašíš.
Co píváš často, místo sladké pocty,
leč jedovaté pochlebenství? Ó!
ty velká velikosti, rozstonej se,
a příkaž, ať tě ceremonie zhojí.
Myslíš, že zmizí horkost palčivá
před tituly, jež lichotnost přivívá?
Ustoupí poklonám a klekání?
Velíš-li kolenům žebráka, můžeš
i jeho zdraví velet? Ne, sne pyšný,
jenž lestně hraješ s králem o pokoj:
já král rozumím tobě; a vím dobře,
že ani balsam, žezlo, jablko,
meč, berla, ni koruna královská,
šat perlami a zlatem protkávaný,
nadulý titul před králem běžící,
trůn, na němž sedí, příval pompy,
jenž do vysokých světa břehů pere;
že toto vše, trojslavná ceremonie,
položené na majestátné lože,
nemůž' tak zdravě spát, jak bédný otrok,
jenž s plným tělem, práznou myslí, jde
si oddechnout, nasycen těžkým chlebem,
strašlivé noci, v pekle zrozené,
nikdá nespátí, nýbrž jako trabant,

od rána do večera, pot vylévá
před okem Phoebovým, a celou noc
v Elysium prospí; na úsvitě vstává,
Hyperionu na koně pomáha,
a tak při užitečné práci kráčí
až do hrobu za prchajícím rokem:
bez ceremonie, takýž chudák, který
své dny při díle souká, noci prospí,
před králem měl by výhodu a přednost.
Týž otrok, oučastník pokoje v zemi,
užívá ho, ač tupý mozek neví,
co král se nabdí, by mír zachoval,
z jehožto hodin sedlák nejlíp těží.

Vejde Erpingham.

Erpingham. Můj pane, šlechta, starostliva kam jste
se poděl, hledá vás po táboru.

Král Jindřich. Můj dobrý starý rytíři, svolěj
je všechny vespolek do mého stanu:
budu tam dřív než ty.

Erpingham. Tak učiním.

Odejde.

Král Jindřich. Ó, Bože války! otuž srdce vojsku:
nedopusť na ně strachu! zbav je teď
schopnosti k počtům, kdyby srdce jejich
před množstvím nepřátelských zástupů
jim klesnout mělo! – Jenom dnes ne, Bože!
dnes nezpomínej na hřích otce mého,
ježž spáchal vztáhna ruku po koruně.
Já pohřbil znova tělo Richardovo,
a slzí zkroušených jsem víc naň vylil,
než kapek krve násilím mu ušlo.
Pět set mám chudých, jimžto ročně platím,
ti dvakrát denně suché ruce k nebi
pozdvihují, by krev tu smířili; *31
dvě kaply dal jsem vystavět, kde truchlé
a slavné kněžstvo pěje za duši
Richardovu. Víc ještě učiním;
ač vše, co činit mohu, není za nic,
neb po tom po všem přijde mé pokání,
modlíc se za odpuštění.

Vejde Gloster.

Gloster. Můj pane!

Král Jindřich. Hlas to bratra Glost'ra? – Ano;
znám tvé poselství, hned tě provodím. –
Den, přátelé, vše čeká, dobře vím.

Odejdou.

4. Výjev druhý.

Tábor francouzský.

Vejde Dauphin, Orleans, Rambures, a jiní.

Orleans. Již slunce brnění nám zlatí: vzhůru!

Dauphin. *Montez à cheval:* – Můj kůň! *valet! lacquay!* he!

Orleans. Ó statná mysl!

Dauphin. *Via!* – *les eaux et la terre!*

Orleans. *Rien puis? l' air et le feu!*

Dauphin. *Ciel!* strýče Orleanse.

Vejde Connetable.

Nu, pane connetable!

Connetable. Jak koně řehtají hotovi k službě.

Dauphin. Sedejte na ně, kůži jim zbodejte,

at' horká krev do očí Anglům stříkne,

kypěcí smělostí je oslepí: Ha!

Rambures. Což mají plakat krví z našich koňů?

Jak bychom spatřili jich vlastní slze?

Vejde posel.

Posel. Angličtí stojí v šiku, pánové.

Connetable. Na kůň, stateční princové! jen na kůň!

Jak pohlédnete na tu rotu bídnou

a hladovou, spanilá vaše lícnost

jim duše z těla vypije, že z mužů

nezbude nic než skořepa a slupka.

Všem rukám nenajde se díla dost;

ba sotva krve dost v churavých žilách,

pokálet každý nahý meč, jež naši

francouzští rekové dnes dobudou,

a z nedostatku lovu zase zatknou:

jen na ně dechněme, a pára naší

udatnosti je sklátí. Pravda jest to,

a bez výjimky, pánové, že naše

zbytečné služebnictvo, a sedláci,

jež v nepotřebném zaměstnání kolem

bojovných zástupů se toulají,

by stačili, tu chatru nepřátelskou

vyméstí s pole, třeba bychom v prázni

pod vrchem stáli pro podívanou:

čest ale tomu zbraňuje. Co tedy?

Jen málo, maličko jen konejte,

a bude hotovo. At' trouby zavzní,

na znamení, že mají sedati:

neb útok náš tak pole zastraší,

že Anglie zděšená se rozpráší.

Vejde Grandpré.

Grandpré. Nač čekáte, francouzští pánové?

Ty mrtvolky ostrovské, v zoufalství

o svoje hnáty, raní krajinu

škaredě kráslí: jejich hadrovité

opony visí bídně spuštěné,

a vzduch náš třese jimi potupně;

V žebráckém vojsku jejich vypadá

mohutný Mars jak bankrotník, a mdle

se dívá z rezového hledí. Muži
na koních sedí nepohnutě jako
na svícnech, s pochodněmi v rukou; *32 jejich
ubohé klisny věší hlavu k zemi,
kyčle jim klesají a kůže padá,
z umdlených na smrt očí kape lep,
a v bledé tupé hubě odpočívá
udidlo žvanou travou potřísněné,
vše bez hnutí; a jejich popravci,
lotrovské váhy, lítají nad nimi,
a chvíle své se dočkat nemohou.
Popsání nemůže se slovy líčit,
by vyjasnilo život těchto šiků,
jak v bezživotném životě se jeví.

Connetable. Své modlitby již odříkali, a teď
jen na smrt čekají.

Dauphin. Což bychom
jim oběd poslali, a čerstvé šatstvo,
a dali píce koňům hladovým,
a potom teprv s nimi bojovali?

Connetable. Můj strážník nejde. *33 Vzhůru, do pole!
Já sejmu korouhvičku s polnice,
a ona v spěchu mém mi poslouží.
Pryč odtud! Slunce nám už vystoupilo,
pospěšme, by se dne víc nemařilo.

Odejdou.

4. Výjev třetí. *Tábor Anglický.*

Vejde anglické vojsko; Gloster, Bedford, Exeter, Salisbury a Westmoreland.

Gloster. Kde je náš král?

Bedford. Král vyjel sám, by vojsko v řadách přehlíd'.

Westmoreland. U nich je bojových šedesát tisíc.

Exeter. Pět na jednoho; k tomu všichni čerství.

Salisbury. Pomoz nám ruka Páně! hrozná licha.

Bůh s vámi, princové; já jdu ke své věci:
jestli se teprv v nebi setkáme,
nu, – vzácný Bedforde, – předrahý Glostře, –
můj dobrý Exetře, – a milý strýče, –
vám, bojovníci, všem veselé s Bohem!

Bedford. Buď zdrav, Salisbury; zdar dobrý s tebou!

Exeter. Buď zdrav, můj milý. Bojuj udatně:
tou domluvou však činím tobě křivdu,
neb ty's opravdu z jádra statné síly.

Salisbury *odejde.*

Bedford. Ont' bohat v hrdinství a vlídnosti;
v obojím kníže.

Westmoreland. Ó! bychom tu měli
Vejde král Jindřich.

jen deset tisíc Anglů, kteří dnes
jsou doma bez práce.

Král Jindřich. Kdo si tak přeje?

Jak, strýc můj Westmoreland? – Ne, milý strýče:

jestliže umřít máme, je nás dost,
být vlasti ztrátou; budeme-li živi,
čím menší počet, tím je sláva větší.

Pro Bůh! nepřej si o jednoho více.

Zevs ví, že nejsem zlata žádostiv;

a nedbám, kdo z mé útraty se živí;

nosí-li někdo šat, nesoužím se;

má žádost nezná tak povrchních věcí:

však, jestli hřeší, kdo po slávě baží,

je duše má na světě nejvinnější.

Ne, strýče, jednoho si nepřej z Anglie,:

čas boží! ani tolik slávy, co bych

jednomu nad počet podstoupit musel,

nedal bych za nejlepší naději.

Ó! nepřej sobě o jednoho více:

radč oznam, Westmorelande, všemu vojsku,

že, kdo by chuti neměl do boje,

smí odejít; vydejte mu pas,

a k tomu měšec korun na cestu.

S tím mužem společně umřít nechcem,

jenž strach má umřít s námi v tovaryšství.

Dnes máme slavnost svatého Krispína:

kdo ten den přežije, a zdrav se vrátí,

vyvstane na špičkách, bude-li zmínka

o tomto dni, a hne sebou při jménu

svatého Krispína. Kdo týž den spatří,

a dojde věku starého, ten pozve

si ročně v předvečer své sousedy,

řka, – Zejtra máme svatého Krispína:

a rukáv vyhrna okáže jízvy.

Muž starý zapomíná; kdyby na vše

zapomněl, zpomene se do podrobná,

co ten den vykonal. Tu naše jména,

dobře mu známá jak domácí řeči, –

král Jindřich, Bedford, Warwick, Exeter

a Talbot, Salisbury a Gloster, – budou

při plných číších v čerstvé paměti.

Muž dobrý poví synu, co se dalo,

a Krispín s Krispiánem neodejdou,

od dnešních dob až do skonání světa,

aby se o nás zmínka nestala;

o malém počtu šťatných spolubratrů:

neb kdo dnes se mnou krev svou vylije,

budiž mým bratrem: by byl sebe sprostší,

ten jediný den jeho stav ušlechtí:

a panstvo anglické, teď na svém loži,

uzří v tom kletbu, že zde nebylo,
a muži zlacinějí, promluví-li
kdo s námi válčil o svatém Krispínu. *34

Vejde Salisbury.

Salisbury. Královský pane, hled'te sobě spěchu:

Francouzi sestavili statné řady,
a vtrhnou na nás se vší kvapností.

Král Jindřich. Vše hotovo, kde mysl hotova.

Westmoreland. Zhyň každý, jehož mysl nazpět couvá.

Král Jindřich. Již sobě nepřeješ pomoc z Anglie?

Westmoreland. Dej Bůh! by nikdo víc, jen vy a já,
v té bitvě královské nebojoval.

Král Jindřich. Aj, teď jsi odpeřál pět tisíc mužů,
což lépe jest, než jednoho nám přátí. –

Vy znáte místa svá: Bůh budiž s vámi!

Troubení. Vejde Montjoy.

Montjoy. Naposled přicházím, bych slyšel, králi,

nechceš-li jednat o své výkupné,
před jistou, nepochybnou porážkou?

Neb, věru, ty's tak blízko propasti,

že musíš býti pohlcen. Krom toho,

jen z lásky rád by connetable, abys

lid svůj měl k lítosti; by jejich duše

odešli pokojně a blaze s polí,

kde těla nebožáků ležet budou

a práchnivět.

Král Jindřich. Od koho byl's teď poslán?

Montjoy. Od connetabl'a říše francouzské.

Král Jindřich. Jdi, prosím, s odpovědí jako prvé:

vyříd' jim at' mě dříve přemohou,

a potom teprv kosti prodávají.

Můj Bože! nač ten posměch z bídných lidí?

Muž, který kůži prodal, dokud lev

byl na živě, při honbě po něm zhyнул.

Nejedno tělo naše dočká se

ve vlasti hrobu svého, nad nímž jistě

památka dnešních činů v oceli

se zvěční; a kdo udatné své kosti

ve Francii složí, mužně padna, třeba

by u vás na hnojišti pochován byl,

přec slávy dojde: slunce přivítá jej,

a v dýmu vznese k nebi jeho čest,

a nechá ležet ostatků tělesných,

aby se vzduch váš zalknul, a po Francii

se puchem líhla rána morová.

Hle, jaká bujnost síly našich Anglů;

již mrtvi, ještě podruhé se vzchopí

ke zkáze, jako rána postřelní,

vraždíce s obnovenou záhubností.

At' pyšně mluvím: – Zjevte connetabl'u,

my jsme jen vojáci na všední den;
náš šperk a lesk je všecek pokálen
od dešťů na cestách v klopotném poli;
vše vojsko naše nemá kusa péra,
(podstatný důkaz to, že neulitnem)
a časem nešvárně jsme ošuměli:
však, Bůh ví, srdce máme vyzdobené;
a chudý lid můj dí, než přijde noc,
že bude v čerstvých šatech, sic že franckým
vojákům stáhne přes hlavu jich nové
strakaté kabáty, a ze služby
je vyžene. To jestli stane se,
(jakož k Bohu doufám) shledám brzo
i svoje výkupné. Uspoř si práce;
nechoď již pro výkupné, můj herolde:
nic nedám, přísám Bůh! leč tyto oudy,
a do těch, jaké jim je zůstavím,
nebude mnoho, zjev to connetabl'u.

Montjoy. Tak budiž, králi Jindřichu: Bůh s tebou:
a herolda již nikdy neuslyšíš.

Odejde.

Král Jindřich. Strach mám, že přijdeš opět pro výkupné.

Vejde vévoda York.

York. Pokorně žádám na kolenou, pane,
abych směl vésti přední voj.

Král Jindřich. Jdi, statný Yorku. – Vzhůru, již je den:
jak ráčíš, Bože, budiž ukončen!

Odejdou.

4. Výjev čtvrtý.

Bojiště.

Povyk; útoky. Vejde francouzský voják, Pistol, a chlapec.

Pistol. Vzdej se, pse.

Voják. *Je pense, que vous estes le gentilhomme de bonne qualité.*

Pistol. Kalitě? *Callino, castore me.* *35 Jsi od stavu? dej vyjádření.

Voják. *O seigneur Dieu!*

Pistol. Ó! signor Dyje musí býti zeman.

Považ mou řeč, a věz, signore Dyje: –
ty umřeš špicí této oháňky,
leč že bys chtěl mi dáti, signore,
přeznamení výkupné.

Voják. *O, prenez misericorde! ayez pitié de moy!*

Pistol. Co s pěti, já chci čtyřicet dukátů;

sice ti chřtánem třevo vytáhnu,
ve krupějích brunátné krve.

Voják. *Est il impossible d'eschapper la force de ton bras?*

Pistol. Že tombak, psino?

Ty proklatý a chlipný kozorohu,
mně dávat tombak?

Voják. *O pardonne moy!*

Pistol. To rád slyším; je to snad pár tun zlata?

Pojď blíže, chlapče. Ptej se po francouzsku,
jak tomu chlapu říkají.

Chlapec. *Escoutez: Comment estes vous appelé?*

Voják. *Monsieur le Fer.*

Chlapec. Jak praví, jmenuje se pan Fer.

Pistol. Pan Fer! já ho naferuju, vyfemlju, a offedruju. – Vylož mu to vyjádření po francouzsku.

Chlapec. Nevím věru, jak bych po francouzsku vyložil ferovat, femlovat, a fedrovat.

Pistol. Řekni mu, aby se připravil, že mu krk uříznu.

Voják. *Que dit-il, monsieur?*

Chlapec. *Il me commende à vous dire que vous faites vous prest; car ce soldat icy est disposé tout à cette heure de couper vostre gorge.*

Pistol. *Ouy, couper le gorge, par ma foy, ty chame,*
nedáš-li korun, notných korun;
sic tímto mečem budeš rozcapartěn.

Voják. *O! je vous supplie pour l' amour de Dieu, me pardonner. Je suis le gentilhomme de bonne maison: gardez ma vie, et je vous donneray deux cents écus.*

Pistol. Co povídá?

Chlapec. Prosí vás, abyste mu život zachoval: že je zeman z dobrého domu; a co se výkupného týče, chce vám dát dvě stě korun.

Pistol. Pověz mu, že se vztek můj utiší, a koruny že přijmu.

Voják. Petit monsieur, que dit-il?

Chlapec. *Encore qu' il est contre son jurement, de pardonner aucun prisonier; neantmoins, pour les escus que vous l' avez promis, il est content à vous donner la liberté, le franchisement.*

Voják. *Sur mes genoux, je vous donne mille remerciemens; et je m' estime heureux que je suis tombé entre les mains d' un chevalier, je pense, le plus brave, valiant, et très-distingué seigneur d' Angleterre.*

Pistol. Vylož mi to, chlapče.

Chlapec. Na kolenou skládá vám tisíceré díky; a vidí v tom veliké štěstí, že padl (jak se mu zdá) do rukou nejstatečnějšího, nejudatnějšího, trojslavného velmože anglického.

Pistol. Jako že krev cucám, učiním milost. – Pojď za mnou!

Pistol *odejde.*

Chlapec. *Suivez vous le grand capitaine.*

Francouzský voják *odejde.*

Jakživ jsem neslyšel, že by byl tak plný hlas z tak prázdného srdce vycházel: ale dobře praví přísloví, – prázdná měděnice dělá nejvíc hluku. Bardolph a Nym měli desetkrát více srdnatosti než tento řvoucí d'ábel ze staré komedie, jemuž smí jeden každý dřevěnou šavlicí nehty pořezat, a přece jsou oba již oběšeni; *36 to by se také jemu stalo, kdyby jen si troufal směle něco ukradnout. Já musím zůstat mezi panoši u zavazadel našeho tábora: Francouz by u nás mohl pěkné věci shrábnout kdyby o nich věděl, krom chlapců není tam žádné jiné strážě.

Odejde.

4. Výjev pátý.

Jiná strana bojiště.

Povyk. Vejde Dauphin, Orleans, Bourbon, Connetable, Rambures, a jiní.

Connetable. *O diable!*

Orleans. *O seigneur! – le jour est perdu! tout est perdu!*

Dauphin. *Mort de ma vie!* vše, vše je ztraceno!
Potupení a věčná hanba sedí
nám v perách s posměchem. – *O meschante fortune!*
Neutíkejte.

Krátký hluk.

Connetable. Všecky naše řady
jsou protrženy.

Dauphin. Neskonalá hanba! –
raděj se sami zabodněme. Jsou to
ti bídáci, o něž jsme v kostky hráli.

Orleans. Je to ten král, jenž měl dát výkupné?

Bourbon. Ó hanba, věčná hanba, nic než hanba!
Umřeme se ctí! – Nazpět znova; kdo teď
napůjde za Bourbonem, ať jde domů,
a, s čepkou v ruce, ať tam hlídá dveři
u komory jak mrzký dohazovač,
kde jemu chlap, nic lepší než můj pes,
nejspanilejší dceru jeho przní.

Connetable. Pomoz teď nepořádek, jenž nás zkazil!
Životy naše v houfech obětujme.

Orleans. Dost je nás ještě živých na bojišti,
abychom davem Angly udusili,
kdyby jen pořádek se držet dal.

Bourbon. Čert vezmi pořádek! Jen houfem radši:
čím dříve umřem, bude hanba kratší.

Odejdou.

4. Výjev šestý.

Jiná strana bojiště.

Hluk válečný. Vejde král Jindřich a vojsko; Exeter a jiní.

Král Jindřich. My jsme si vedli, statní krajané:
však něco schází; Francouz drží pole.

Exeter. Vévoda York Milosti úctu skládá.

Král Jindřich. Je živ, můj milý strýče? za hodinu
kles' třikrát, třikrát vstal, a bojoval;
od přilby po ostrohu samá krev.

Exeter. V tom odění, udatný rek, teď leží,
a dává poli tuk; a soudruh jeho
ctihodných ran, šlechtný hrabě Suffolk
je vedlé krvavého boku jeho.
Nejprvé umřel Suffolk; York, jsa všecek
již posekán, přistoupí k němu, tam
kde ležel celý v krvi potopen,
a za bradu jej vezme, líbá rány
na jeho tváři krvavě zející;
a volá nahlas, – „Suffolku můj, počkej!
má duše tvou chce k nebi provodit;
počkej jen na mne, duše lahodná;
pak spolu poletíme, jakož jsme
na poli slávy dobře vysloužené

pospolu stáli v našem rytířství!“
Já přišel k slovům těmto, těšil jsem jej:
on vztáhna ke mně ruku, usmál se,
a slabounce ji tiskna pravil, „Drahý,
svou službu vzkazují mocnáři pánu.“
Potom se obrátil, vzal Suffolka
okolo krku rukou raněnou,
a ústa jeho políbil; a tak,
co ženich smrti, krví spečetil
poslední vůli lásky spanile
ukončené. Ten něžný, milý spůsob
vynutil u mne vláhu, již jsem bránil,
leč nezbylo mi tolik muže, aby
nebyla celá matka do očí
mi vstoupila, a pláči odevzdala.

Král Jindřich. Za to vás nehaním; vždyť, co vás slyším,
násilně musím zakalené oči
přemlouvát, aby rovněž nepřetekly. –

Hluk.

Aj, slyšte! odkud tento nový hluk? –
Francouz zesílil rozprášené voje: –
ať každý zabije své zajaté!
Ten rozkaz dejte dále.

Odejdou.

4. Výjev sedmý.

Jiná strana bojiště.

Hluk. Vejde Fluellen a Gower.

Fluellen. Chlapce a zafazedla pobiti! totě výslovně proti vojenským zákonům: to je vám kus tak vybraného lotrovství, jaké se jen nalezt dá, rozumíte. Na vaše dobré svědomí, není tomu tak?

Gower. Jistotná pravda, jediný chlapec nezůstal na živě; a právě ti zbabělí padouchové, co z boje utekli, spáchali onu porážku: mimo to spálili a pobrali vše co bylo v královském stanu; protož vydal král spravedlivý rozkaz, aby každý muž svému zajatému hlavu ut'al. Ó! jest to čacký král.

Fluellen. Vždyť je rodem z Monmouth'a, setníku Gower'e. Jak říkají onomu městu, kde se Alexander fysoký narodil?

Gower. Alexander velký.

Fluellen. Pěkně vás prosím, není fysoký také veliký? Fysoký, nebo veliký, mohutný nebo ohromný, nebo velikoduchý, to je všechno na jednu váhu, leda že spůsob mluvení je trochu rozdílný.

Gower. Alexander velký narodil se, tuším, v Macedonii: otec jeho byl nazván Philip macedonský, jak za to mám.

Fluellen. Bude to Macedonie, kde se Alexander narotil. Věřte mi, setníku, – když nahlídnete do mapy celého světa, musíte shledat, za to vám ručím, porovnáte-li Macedonii s Monmouth'em, že je položení obou, víte, sobě podobné. V Macedonii je řeka, a u Monmouth'a je také opět řeka: u Monmouth'a jí říkají Wye; jak se ale truhá řeka jmenuje, to se mi už z mozku fykouřilo; nu vše jedno, je si to tak podobné jako moje prsty mým prstům, a v obou najdete lososy. Dáte-li dobrý pozor na Alexandrův život, hodil se po něm život Jindřicha z Monmouth'a nerozdílně dobře; ve všech věcech jsou podobny. Alexnader,

(jak Bůh ví, a vy také víte) ve svém vzteku, své furii, své zlosti, své žluči, svém rozmaru, svém záští, svém rozhorlení, a také trochu fe hlavě ochmelen, při pivech a při hněvech, zabil, víte, svého nejlepšího přítele Klyta.

Gower. V tomu jemu náš král roven není: on žádného ze svých přátel ještě nezabil.

Fluellen. Není to hezká věc, abyste věděl, že mi z úst řeči bērete, dříve než jsou hotovi a skončeny. Já o tom mluvím jen figurně a v podobenstvích: Jakož Alexnader zabil svého přítele Klyta, když byl při pivě a při žbáně, tak nápodobně Jindřich Monmouth, když byl při jasné mysli a při zdravém rozumu, vyhnal vykrmeného rytíře s velikým opásaným přichem: *37 on byl plný žertů, a špiček, a šelmovství, a ousměšků; na jméno jsem zapomněl.

Gower. Sir John Falstaff.

Fluellen. Ano, ano. Věřte mi, v Monmouthě se dobrý lid rotí.

Gower. Jeho Milost přichází.

Hluk. Vejde král Jindřich, s oddělením anglického vojska; Warwick, Gloster, Exeter, a jiní.

Král Jindřich. Já neznal hněvu ve Francii až této chvíle. – Herolde, jsdi s troubou, a žeň se k vrchu, kde ta jízda stojí: chtějí-li s námi bojovat, ať sejdou buď dolů, neb ať s bojiště odejdou; jich pohled zraky naše uráží. Tak-li se nestane, přijdeme sami, a smetem je, tak jako kámen letí, vymrštěn z praků staro-assyrských. Krom toho, kdo byl zajat, hlavu ztratí, a koho ještě zatknem, ani jeden milosti neokusí. – Oznam jim to.

Vejde Montjoy.

Exeter. Zde, pane můj, je herold francouzský.

Gloster. On hledí pokorněji než dříve činil.

Král Jindřich. Jak! k čemu to, herolde? nevíš-li, že jsem své kosti propad na výkup? Chceš opět výkupné?

Montjoy. Ne, mocný králi:

jdu s prosbou za laskavé dovození, bychom krvavé pole směli projít, umrlé seznamenat, a je pohřbít; od pánů sprosté muže odloučit; neb mnohý z našich princů, hoře nám! tone nasáklý krví nájemnou; (a chatra naše v krvi knížecí zas potápí hmotné oudy své); jich koňstvo poraněné v ní až po rousy brodí, a v divém vzteku zbrojným kopytem po mrtvém pánu kope, podruhé jej usmrcujíc. Ó! dovol, mocný králi, bezpečně pole přehlédnout, bychom jich mrtvá těla mohli opatřit.

Král Jindřich. Abych ti pravdu děl, herolde, nevím zdali jsme my boj vyhráli, či nic;

vždy ještě vidím mnoho vašich jezdců
po poli cválem hnáti.

Montjoy. Boj jest váš.

Král Jindřich. Bůh budiž pochválen, ne naše síla! –
Jak slove tento hrad, zde na blízce?

Montjoy. Hrad Agincourt.

Král Jindřich. Sluj tedy bitva ta u Agincourt'a,
v den svatých Krispina a Krispiána.

Fluellen. Děd váš slavné paměti, rač mi vaše Milost dovolit, a váš prastrýc Edward černý
princ Waleský, jak jsem v kronikách se dočetl, sfedli zde ve Francii felice znamenitou pitvu.

Král Jindřich. Skutečně, Fluellen'e.

Fluellen. Vaše Milost má dobře. Jestli si vaše Milost zpomenouti ráčí, konali Walesané
dobrou službu v jedné zahradě, kde ošlejš rostl, a nastrkali si ošlejšku za Mounmouth'ské
čepice, *38 a vaše Milost ví, že je to po dnešní dobu chvalitebné znamení služby; a vaše
Milost, jak za to mám, nepohrdá ošlejškem, a nosí jej na den svatého Tavida.

Král Jindřich. Nosím jej na důkaz památné slávy:
vždyť víte, že jsem Walesan, krajane.

Fluellen. Všecky vody z Wye nejsou s to, aby vaší Milosti Waleskou krev z těla fypraly, to
vám mohu říci; Bůh jí požehnej, a zachovej, tak dlouho jak se jeho Milosti, a jeho
Majestatnosti líbí!

Král Jindřich. Děkuji, milý krajane.

Fluellen. Ó Jezus, já jsem krajan vaší Milosti, a nedbám je-li to komu známo; před celým
světem chci to vyznat: já se za vaší Majestatnost nemusím stydět, buď Bohu chvála,
dokavad se vaše Majestatnost poctivě chovat bude.

Král Jindřich. Bůh mne v tom udrž! – Naši heroldové
s ním půjdou: přineste mi jistou zprávu,
mnoho-li mrtvých je na obou stranách. –
Tam toho muže mi sem zavolejte.

Okazuje na Williams'a. Montjoy a jiní odejdou.

Exeter. Vojáku, máte jít ke králi.

Král Jindřich. Proč nosíš rukavičku za čepicí?

Williams. S dovolením vaší královské Milosti, to je základ od kohosi, s nímž se mám
potýkat, je-li posud na živě.

Král Jindřich. Byl Angličan?

Williams. S dovolením vaší královské Milosti, padouch, který minulé noci přede mnou hubou
mlel; i přísahal jsem, zůstane-li živ, a bude-li o svou rukavici opovážlivě se hlásit, že mu
vytnu záušek: anebo uvidím-li mou rukavičku za jeho čepicí, (kde ji, živ jsa, nosit chtěl, a
k čemu se jakožto voják přísahou zavázal) notně mu ji dolů srazím.

Král Jindřich. Co myslíte, Fluellen'e, je-li slušno, aby ten voják přísahu držel.

Fluellen. Ovšem, sice by byl babský chlap a lotr, s dovolením vaší Milosti, podle mého
svědomí.

Král Jindřich. Dost možná ale, že jeho protivník je šlechtic z vysokého rodu, jemuž nelze
potkati se s člověkem takového stavu.

Fluellen. Kdyby byl tak dobrý šlechtic, jako čert, jako Lucifer a sám Belzebub, vidíte Milosti,
on by musel nevyhnutelně svému slovu a své přísaze dostát. Jestliže ji zruší, dejte pozor, je
jeho reputace největší zlosyn, a horší než kterýkoliv Janek, co Pánu Bohu v červených
třevících po poli a po zemi šlapal, ano, na mé dobré svědomí.

Král Jindřich. Dostoj slibu tedy, muži, potkáš-li svého soka.

Williams. Živ jsem já, pane, tak učiním.

Král Jindřich. U koho sloužíš?

Williams. U setníka Gower'a, pane.

Fluellen. Gower je dobrý setník, a je dobrý znalec, a literaturně zběhlý ve vojnách.

Král Jindřich. Jdi, muži, zavolej ho, ať přijde ke mně.

Williams. Vaší Milosti k službám.

Odejde.

Král Jindřich. Fluellen'e, nos ode mne tuto památku, a dej si ji za čepici. Když jsem s Alençonem zápolil, strh' jsem mu tuto rukavici s jeho helmu: bude-li se o ni kdo hlásit, je Alençonův přítel, a nepřítel naší osoby; potkáš-li se s takovým, dej se do něho, jestli mne miluješ.

Fluellen. Vaše Milost prokazuje mi tak velkou čest, jaké sobě srdce poddaného jen přáti může: rád bych toho muže spatřil, který o dvou nohou chodí, a který by z této rukavičky sobě urážku pral, nic jiného; ale rád bych to jednou spatřil, a dejž Bůh ve své milosti, abych to spatřit mohl.

Král Jindřich. Znáš Gower'a?

Fluellen. Račte dovolit, on je můj drahý přítel.

Král Jindřich. Prosím tě, hledej ho, a přiveď do mého stanu.

Fluellen. Půjdu pro něj.

Odejde.

Král Jindřich. Mylorde Warwicku, a bratře Glostře,

stoupejte v patách Fluellen'a. On může

za rukavici, kterou na památku

ode mne dostal, snadno záušek

si utržit: ta patří vojákovi;

dle smlouvy měl jsem já ji nosit sám.

Pospěšte za ním, strýče Warwicku:

jestli jej voják udeří, (i soudím,

dle neotesaného chování,

že slovo splní) může náhle z toho

nějaká nehoda se strhnout; vímť

jak Fluellen je statečný, a, k hněvu

jsa popuzen, že chytá jako prach,

a vrací rychle každou urážku:

nu, hled'te by si neublížili. –

Vy pojd'te se mnou, strýče Exetře.

Odejdou.

4. Výjev osmý.

Před stanem krále Jindřicha.

Vejde Gower a Williams.

Williams. Věřte mi, setníku, že budete na rytířství pasován.

Vejde Fluellen.

Fluellen. Boží vůle a jeho libost, setníku, prosím vás nyní, pojd'te rovnou cestou ke králi: může být, že se tam s lepší věcí setkáte, než by snad vaší vědomosti ve snách připadlo.

Williams. Pane, znáte tu rukavici?

Fluellen. Zná-li rukavici? Rukavice je rukavice, to vím.

Williams. Zde tu znám, a takto se o ni hlásím.

Uhodí jej.

Fluellen. Pět ran! totě hlavní zrádce, největší na všeobecném světě, buďto ve Francouzích, nebo v Anglicku.

Gower. Co tropíš, zlosyne!

Williams. Myslíte, že zruším přísahu?

Fluellen. Jděte stranou, setníku Gower'e: já budu zradu pěstí vyplácet, za to vám ručím.

Williams. Zrádce nejsem.

Fluellen. V hrdlo lžeš. – Ve jménu jeho královské Milosti velím, chopte se ho: on jest přítel vévody Alençonova.

Vejde Warwick a Gloster.

Warwick. Co to, co to! oč se jedná?

Fluellen. Mylorde Warwicku, zde se vyjasnila, (chvála Bohu za to!) nanejvýš otravná zrada, *39 víte, jak si toho jen letního dne můžete přát. Tu jde jeho Milost královská.

Vejde král Jindřich a Exeter.

Král Jindřich. Co to! oč se jedná?

Fluellen. Můj králi pane, zde ten zlosyn a zrádce, vidíte Milosti, uhodil po rukavici, kterou vaše majestátnost Alençonovi s helmu sňala.

Williams. Milostivý pane, byla to moje rukavice; zde je druhá k ní; a komu jsem ji na sněmu dal, slíbil že ji bude za čepicí nosit: já mu za to přislíbil, učiní-li tak, že jej udeřím. Tohoto muže potkal jsem s mou rukavičkou za čepicí, i dostal jsem slovu svému.

Fluellen. Vaše Milost slyší teď, neujímaje zmužilosti vaší Majestátnosti, jaký jest to ouhlavní, lotrovský, nuzařský, všivácký šibal. Doufám, že mi vaše Milost dá svědectví, a jistotu, a potvrzení, že je to rukavice Alençonova, kterou mi vaše Milost dala ráčit, na vaše dobré svědomí.

Král Jindřich. Podej mi tvou rukavici, vojíne: vidíš tu je druhá k ní.

Já jsem to, koho's udeřiti slíbil;

i dal si mně převelmi trpká slova.

Fluellen. Dovolte, Milosti, za to ať hrdlo propadne, jestliže ještě na světě vojenský zákon platí.

Král Jindřich. Jak můžeš zadost učinit?

Williams. Každá urážka, milostivý pane, pochází od srdce: z mého nevyšla ani jediná, která by vaší Majestátnosti ublížit mohla.

Král Jindřich. Mne samého jsi zlehčil.

Williams. Vaše královská Milost nepřišla co král: vy jste se mi okázal jenom jako sprostý člověk; svědkem toho je noc, váš oděv, a vaše ponížené chování; a co vaše Výsost v té podobě utrpěla, tu vinu, prosím vás, přičtete sám sobě, a ne mně: neboť kdybyste byl, zač jsem vás tehda držel, nebyl bych vás urazil; protož žádám vaší Výsosti za odpuštění.

Král Jindřich. Zde, strýče Exetře, nasypťe korun

do rukavice, a pak muži tomu

ji dejte. – Nech si ji, můj milý brachu,

a nos ji ke cti za čepicí, dokud

jí nepožádám. – Koruny mu dejte. –

Vy, setníku, se s ním musíte smířit.

Fluellen. Světlo boží, ten chlapík má kus srdce v těle. – Tu máte třicet krejcarů, i prosím vás, vzdejte Bohu čest, a chraňte se svárů, a hátek, a rozepří, a rozprojů; a mohu vás ubezpečit, že je to k vašemu lepšímu.

Williams. Nežádám sobě vašich peněz.

Fluellen. Je to z dobrého úmyslu. Abyste věděl, můžete si dát za to třevíce podrazit: Aj, aj, k čemu se tak upejpáte? vaše třevíce nejsou tuze dobré: ale šilink je dobrý, za to vám ručím, anebo vám jej proměním.

Vejde herold anglický.

Král Jindřich. Nu, herolde, jsou mrtví sečtení?

Herold. Zde nesu počet mrtvých Francouzů.

Dává mu list papíru.

Král Jindřich. Kdo od stavu je v zajetí, můj strýče?

Exeter. Vévoda Orleans, králův synovec;

vévoda Jan Bourbonský, Bouciqualt,
a jiných pánů, baronů, rytířů,
panošů plných patnáct set, krom sprostých.

Král Jindřich. List praví, deset tisíc Francouzů

že v poli padlo: mezi nimi princů
a korouhevných pánů leží mrtvých
sto dvacet šest: krom těch je rytířů,
panošů, statečných zemanů osm tisíc
a čtyry sta; z nichž bylo na rytířství
teprva včera pět set pasováno:
tak že z desíti tisíc, kteří padli,
je najatých jich jen šestnáct set; druzí
jsou princové, baroni, pánové,
rytíři, panoši, a šlechticové
rodem i stavem. Jména urozců
těch, kteří v poli mrtvi leží, jsou, –
Charles De-la-bret, nejvyšší connetable,
Jaques de Chatillon, admiral francouzský,
nejvyšší hejtman střelců, pán Rambures,
velmistr francouzský, Guischard Dauphin,
vévoda Alençon, vévoda Brabant,
vévody Burgundského bratr; Eduard
vévoda Barský: z hrabat jarobujných,
Grandpré, a Roussi, Fauconberg, a Foix,
Beuamont, a Marle, Vaudemont, a Lestrable.
Aj, smrti tovaryšstvo královské! –
kde máte zápis našich Anglů mrtvých?

Herold *mu podává jiný list papíru.*

Edward vévoda z Yorku, hrabě Suffolk,
Sir Richard Ketly, Davy Gam, esquire:
od stavu nikdo víc, všech ostatních
jen pět a dvacet. Zde tvá ruka vládla,
ó Bože! nám ne, tvé jen ruce budiž
vše připsáno. – Kdo ví z vás, bez úkladu,
ve zjevném sražení, v pořádném boji,
kdy o tak velké a tak malé ztrátě,
na jedné a na druhé straně? – Přijmiž
to, Bože, celé jest to tvoje!

Exeter. Až ku podivu!

Král Jindřich. Pojd'me s procesím

teď do vesnice: a celému vojsku
ohlase smrti trest, kdo by se chlubil,
a Boha ze cti loupil, která jemu
jen náleží.

Fluellen. Račte odpustit, královská Milosti, není to dovolená věc, mluví-li se kolik jich bylo zabito.

Král Jindřich. Je, setníku; jen uzná-li se při tom
že Bůh vám v boji pomáhal.

Fluellen. Arci, na mé svědomí, on nám statně přispěl.

Král Jindřich. Ted' vykonějme všechny služby boží:

začněme zpěv *Non nobis*, a *Te deum*,

a mrtvé pochovejme nábožně.

Pak do Kalet; a k břehům protějším,

jež nekynuly mužům šťastnějším.

Odejdu.

JEDNÁNÍ PÁTÉ.

Vejde Chorus.

Chorus. Dovolte, abych, kdo v historii nečet',

o ní mu pověděl: a kdo ji četl,

buď žádán pokorně, by čas, a počet,

a slušný dějů běh nám prominul,

co vše se v plném a tělesném žití

představit nedá. Do Kalet přenesme

ted' krále: již je tam; uzřevše jej

přes moře na perutích myšlenky

s ním leťte. Ajta, břeh anglický vlny

okolil hradbou mužů, žen a dětí,

jež převyskují hrubozvuké moře,

které se zdá že jako mocný pištěc *40

před králem cestu urovnává. Hle,

ted' přistal; slavně táhne do Londýna.

Tak rychle kráčí myšlenka, že v duchu

již můžete jej vidět na Blackheath'ě;

kde panstvo žádá, aby křivý meč

a polámanou helmici dal městem

před sebou nésti: on se vzpírá, prázen

jsa marnosti a samochlubné pýchy,

a celou pompu, znaky, i s trofeji,

jen Bohu odevzdává. Představte si

ted' v ducha pilné kovárně a dílně,

jak Londýn občany své valem pouští.

Lord mayor, s s vými bratry, v krásných šatech,

jak senatoři v starodávném Římě,

za sebou davy lidu obecného,

jdou ve stříc vítěznému Caesaru:

tak, v skrovném ale milém podobenství,

kdyby ted' vůdce vládkyně milostné

(což bohdá! býti může) z Irska přišel, *41

na meči nesa zpouru nabodenou,

což by tu lidstva šlo jej vítat z města

tichého! tím víc jich (a s větším právem)

vítalo Jindřicha. V Londýně ted' ho

usad'te. Nebo nárek Francouzů

zve krále Anglův, aby doma zůstal:

(až přijde císař k vůli Francii,

by mír a pokoj ujednal;) pomiňte

všech událostí, co se koliv stalo,

dokud se Jindřich do Francouz nevrátí:
tam s ním zas musíme; vše mezi tím
jsem já vám zahrál, řka, že to již bylo.
Odpusťte krátkosti, a okem svým
se v myslí vraťte k luhům francouzským.
Odejde.

5. Výjev první.

Francie. Hlavní stráž anglická.

Vejde Fluellen a Gower.

Gower. Nu, dobře; k čemu nosíte ale dnes ošlejších?

Svatého Davida již bylo.

Fluellen. Ve všech věcech jsou příhody, a příčiny, proč a zač: vám, jakožto svému příteli, chci se svěřit, setníku Gower'e. Ten lotrovský, oblezlý, bídácký, všivý, vychloubavý šibal, Pistol, o němž vy a vaše osoba, a celý svět ví, že nic lepšího není leda chlap, víte, beze všech nejmenších zásluh, on přijte vám včera ke mně, a přinese mi chléb a sůl, a pobízí mě, víte, abych svůj ošlejších snědl. Bylo to na takovém místě, kde mi nebylo možná pustit se s ním do rozprohů; za to ale si беру smělost, a nosím svou věc za čepicí, až jej opět někde spatřím, a potom mu z toho povím krátkou kapitolu, co na srdci nosím.

Gower. Tu jej máte, čepejší se jako krocan.

Vejde Pistol.

Fluellen. Co je mi po jeho čepežení, a po jeho krocanech. – Poztrav Bůh; praporníku Pistole! vy prašivá, všivácká šelmo, poztrav Bůh!

Pistol. Jsi Bedlam? ohavný Trojane, žízniš, *42

bych svinul Parky osudnou tkanici?

Pryč! vůně z ošlejších mi dělá těžko.

Fluellen. Srtečně vás prosím, chrastavý všivý chlape, abyste dle mé vůle, a mé prosby, a mé žádosti, víte, tento ošlejších snědl; proto že se vám ho nechce, víte, a vaše náklonnosti, a vaše appetite, a vaše záživnosti se s tím neshodují, prosil bych vás, abyste to snědl.

Pistol. Ni za Cadwallader, a jeho kozy. *43

Fluellen. Tu máte jednu kozu.

Uhodí jej.

Uděláte mi to k vůli, prašivý chlape, a sníte to?

Pistol. Ohavný Trojane, ty umřeš.

Fluellen. Čirá pravda, prašivý chlape, až se Bohu líbit bude. Zatím bych vás prosil, abyste živ zůstal, a své potrawy snědl: tu máte omáčku na to.

Uhodí jej podruhé.

Vy jste na mne včera volal, pane z pohoří, já z vás udělám dnes pána z podolí. Prosím vás, s chutí do toho: umíte-li se ošlejších posmívat, můžete také ošlejších polykat.

Gower. Již dost, setníku; vy jste ho zahanbil.

Fluellen. Pravím vám, buď musí kus mého ošlejších snísti, anebo pudu čtyry dni jeho mozkovici klepat. – Ukousněte si, prosím; je to užitečné na vaše mladé rány a na vaši krfavou kuklu.

Pistol. Musím ukousnout?

Fluellen. Ano, jistotně, a nepochybně, a k tomu beze vší otázky, a obojetnosti.

Pistol. Tím ošlejších se klnu, jak ukrutně se pomstím. Já jím, a jím, přísahám –

Fluellen. Jezte, prosím. Chcete víc omáčky na ošlejších? Abyste na ošlejších přísahal, není ho dost.

Pistol. Přestaň už s kyjem: vždyť vidíš, že jím.

Fluellen. Zdráv zažil, z té duše, prašivý chlape. Ne, nic mi neodhazujte; slupina je dobrá na vaši potlučenou kuklici. Jestli byste měl později příležitost spatřiti, prosím vás, jen se mu vysmějte; na tom dost.

Pistol. Dobře.

Fluellen. Ano, ošlejších dělá dobře. – Tu máte groš; dejte si lebku vyhojit.

Pistol. Mně groš!

Fluellen. Arci; opravdu a skutečně musíte jej přijmout, sice mám tu v kapse ještě kus ošlejšchu, i ten musíte sníst.

Pistol. Já groš tvůj přijmu za závdavek pomsty.

Fluellen. Jsem-li vám něco dlužen, zaplatím vám kyjem: vy budete dřevařem, a samé kyje ode mne kupovat. Bůh budiž s vámi, a rač vás opatrovat, a vaši mozkovici zacelit.

Odejde.

Pistol. Nechať se celé peklo proto zbouří.

Gower. Jděte mi, jděte; vy jste zpotvořený babský chlap. Chcete si posměch tropit ze starodávného zvyku, jenž počátek máje ve věci chvalitebné co památný znak bývalého udatenství se nosí, a nemáte trochu smělosti, abyste slova svá skutkem prokázal? Dvakrát nebo třikrát viděl jsem vás, jak jste se tomu šlechtici posmíval a jej škádlil. Vy jste myslil, když nevládne jazykem jako rodilý Angličan, že se také neumí po anglicku kyjem ohánět: shledal jste, že tomu naopak; pročež hled'te, abyste se z waleského potrestání naučil dobrým způsobům anglickým. Buď'te zdráv.

Odejde.

Pistol. Chce se mnou štěstí zahrát na skrblici?

Mám zprávu, že má Lenka ve špitále
skonala na francouzský neduh;
s tím vzalo za svoje moje útočiště.
Já stárnu, z hnátů mojich umdlených
mi čest vytloukli. Dám se na svobodnictví,
i někdy na šikovní taškářství.
Do Anglie vkradu se, a krást tam budu:
až polepím ty kyjové si rány,
přisáhnu, že jsou v Galii vyzískány.

Odejde.

5. Výjev druhý.

Troyes v Champagne'sku. Komnata v palácu krále francouzského.

*Jedněmi dveřmi vejde král Jindřich, Bedford, Gloster, Exeter, Warwick, Westmoreland,
a jiní lordové; druhými král francouzský, královna Isabella, princezna Katharina,
pánové, dámy, a jiní, vévoda Burgundský, a jeho komonstvo.*

Král Jindřich. Mír, pro nějž jsme se sešli, budiž s vámi!

Našemu bratru Francii, naší sestře
zdraví a stálé štěstí; – radost pak
a dobrou přízeň naší přespanilé
královské sestřenkyni Katharině; –
těž vám, členu a větvi království,
jenž tuto velkou schůzi spůsobil,
dáváme vítání, vévodo z Burgund; –
zdar vám všem, princům z Francie, i pérům.

Král francouzský. Nás těší, že vidíme vaši tvářnost,
nejdražší bratře Anglie; buď'te vítán: –
i každý z vás princové angličtí.

Královna Isabella. Tak šťastně budiž skončen, bratře Anglie,
týž blahý den příjemné schůze naší,
jakož se zrakům vašim těšíme;
zrakům, jež měli dosud na Francouze,
kdykoli v směru svém se potkali,
jen basilisků vražedných koule *44
osudné: a však mile doufám,
že otrava těch zraků pozbyla
své moci, a že všecken stesk a spor
dnešního dne se v lásku promění.

Král Jindřich. A my jsme tu, abychom řekli amen.

Královna Isabella. Vás, princové angličtí, všechny vítám.

Burgund. Oběma úctu svou, při rovné lásce.

Mohutní vladařové Francie
i Anglie, že jsem všecku bystrost, péči,
a pilnou snahu naložil, bych přived'
nejvyšší Majestátnost vaši sem
před toto zábradlí královské schůze,
o tom mě mohou vaše Jasnosti
nejlepší obapol svědectví dáti.
Povedla-li se dosad moje snažnost,
že jste se přivítali tváří v tvář,
a vůči královské, nemějte za zlé,
otážu-li se v přítomnosti králův,
jaká závada, neb překážka,
že nahý, schroumaný, ubohý pokoj,
ta drahá pěstounka všech umění,
a hojností, a přeradostných plodů,
nemůže povznést hlavy rozmilé
v nejspanilejší světa zahradě,
v úrodné naší Francii? Ach, hoře!
již dlouho přes čas z Francouzsko byl vyhnán,
domácnost jeho leží na hrstech,
a hyne ve své vlastní úrodě.
Keř vinný, našich srdcí potěšitel,
umírá neoklestěn: z plotů hladce
upletených, jak věžeň vlasem divě
obrostlý, vstává nepořádek větví:
po úhoru samá jen matonoha
a bolehlav, a planá routa bujně
se ujímá, když rádlo rezaví,
ježto by mělo plevel vykořenit:
ta lučina, kde před tím zkvítala
pochotně kropenatá prvosenka,
i bedrník, i jetel zelený,
teď bez kosy, a bez úpravy bujníc,
ve práznu těhotní, a nerodí,
leč hnusný šťovík, drsné bodláčí,
a bolehlav, a řepíky, a při tom
pozbývá úžitku i krásy své;

jak úhory, vinice, luka, ploty,
sobě se odrodívše, divočejí,
tak dům náš, dítky naše, i my sami,
že času není, chudnem ve vědách,
neb jim se neučíme, jimiž bychom
vlast měli zdobit, nýbrž zvykáme,
jak diví, – po vojensku nemyslíce
na nic leč na krev, – samým kletbám jen,
ukrutným pohledům, zpustlému kroji,
a což se nepřirozené být vidí.
To postavit zas na bývalé míře,
přišli jste sem; i výslovně vás prosím,
povězte, co milému pokoji
překáží, odstranit ty nesnáze,
a oblažit nás bývalou svou mocí.

Král Jindřich. Vévodo z Burgund, hledáte-li míru,
bez něhož zmáhají se nedostatky,
o nichž jste zmínil, musíte mír koupit
přivolením ke slušným žádostem;
jejichžto obsah, i podrobný účel,
držíte v rukou, krátce sepsaný.

Burgund. Král o nich slyšel; avšak odpovědi
posavad nedal.

Král Jindřich. Mír, o nějž jste prvé
naléhal, leží v jeho odpovědi.

Král francouzský. Mé oko zběžně toliko ty články
přehlédlo: račiž vaše Milost z rady
některé zvolit, by v tu chvíli s námi
sedíce s lepší bedlivostí znova
vše proskoumali, my pak dáme hned
své svolení, s rozhodnou odpovědí.

Král Jindřich. Tak budiž, bratře. – Strýc můj Exeter, –
a bratr Clarence, – bratr Gloster, – Warwick, –
a Huntington, – ať s králem odejdou;
vy máte plnou moc vše potvrdit,
a rozmnožit, neb změnit, jak váš rozum
vždy slávě naší za prospěch uzná,
ať jest to v našich žádostech, neb není,
ke všemu svolíme. – Rozmilá sestro,
chcete jít s princí, aneb u nás zůstat?

Královna Isabella. Náš bratře laskavý, já půjdu s nimi.
Hlas ženy může prospět, kdyby snad
v čem příliš choulostivě chtěli stát.

Král Jindřich. Sestřenka Katharina smí však pobyt:
ona jest nejhlavnější žádost naše,
a stojí v čele našich artiklů.

Královna Isabella. Od srdce ráda dovolení dávám.

Všichni odejdou. Zůstane jen král Jindřich, Katharina a její komorná.

Král Jindřich. Spanilá Katharino, přespanilá!
Nechcete učít bojovníka slovům,

který by ucho ženské pronikla,
a srdce něžné k lásce naklonila?

Katharina. Vaše královská Milost bude si ze mne posměch dělat; já neumím mluvit vašim anglickem.

Král Jindřich. Ó sličná Katharino! budete-li mě důkladně milovati srdcem francouzským, poslechnu vyznání to milerád i v lámané řeči vašeho anglického jazyka. Budete na mne laskava, Katinko?

Katharina. *Pardonnez-moy*, nerozumím co jest – laskava.

Král Jindřich. Anděl jest laskav jako vy, Katinko; a vy jste laskava jako anděl.

Katharina. *Que dit-il? que je suis semblable à les anges?*

Alice. *Ouy, vrayment, souf vostre grace, ainsi dit il.*

Král Jindřich. Tak jsem pravil, drahá Katharino, a netřeba jest abych se pro to slovo začervenal.

Katharina. *O bon Dieu! les langues des hommes sont pleines de tromperies.*

Král Jindřich. Co praví, má pěkníčko? jazyk mužský že je plný podvodu?

Alice. *Ouy*; že jazyk muský být plný podvodu: povídá *princesse*.

Král Jindřich. Princezna je mnohem lepší Angličanka. Věru, Katinko, moje námluvy jsou tvému rozumu přistvořené: já jsem rád, že neumíš lépe anglicky mluvit; kdybys uměla, zvěděla bys jaký jsem já sprostícký král, i mohla bys myslit, že jsem svoje hospodářství prodal, abych si korunu koupil. Já se neumím v lásce pitvořit, ale řeknu upřímně – Já vás miluji: budete-li pak ode mne ještě více žádat, nežli abych odpověděl – zdali opravdu? jsem s námluvami v koncích. Odpovězte na to; opravdu, učiňte tak, a ruky dáním je smlouva hotova. Co myslíte, kněžno?

Katharina. *Sauf vostre honneur*, dobre rozumím.

Král Jindřich. Věru, kdybyste chtěla, Katinko, abych na vás verše dělal, anebo vám k vůli tance vyváděl, bylo by po mně veta: k onomu se mi slov i míry nedostává; a co se druhého týče, nemám v taktu a míře velké síly, ačkoli mám síly velkou míru. Kdybych mohl dámu získat kozelcem, neb skokem do sedla v celém brnění, oč že bych sobě, pravím to bez chlouby, pojednu ženu vyskákal. Též kdybych mohl za svou milenku pěstí se potýkat, aneb za její lásku na koni harcovat, dal bych se do toho jako masař, a seděl jako lelek hlavou vzhůru, nikdy dolů; ale, Bůh je můj svědek, Katinko, abych bledě vypadal, výmluvně poklekával, není mi dáno, aniž se umím zaklínati; leda řádnou přísahou, jížto bez přinucení nikdy nečiním, ale také z přinucení nikdy neruším. Můžeš-li milovati muže takového rázu, Katinko, jehožto tvář hodna není aby ji slunce opálilo, a který se jaktěživ do zrcadla nepodívá, aby tam něco spatřil co by se mu líbilo, tož hled' jen, aby si jej oko tvoje ustrojilo. Mluvím k tobě prostě co voják: Můžeš-li mě proto ráda mít, vezmi si mne; nemůžeš-li, a dím-li že umřít musím, je to pravda; ale, Bůh ví, ne z lásky k tobě; a přece tě miluji. Co živa budeš, předrahá Katinko, vol si vždy jen muže prostě a nelíčeně věrného; takový musí s tebou upřímně jednat, protože s to není, aby chodil jinam na zálety; ale ti panáckové nekonečného jazyka, jestli se umějí do ženské lásky vrýmovat, mohou z ní se pokaždé zas vymudrovat. I což! řečník je pouhý tlachal; rým jen písnička. Dobrá noha sklesne, přímý hřbet se zbočí, černá brada zbělí, kadeřavá hlava olysí, hladká tvář se svaští, plné oči vpadnou; ale dobré srdce, Katinko, je slunce a měsíc; čili raději slunce jen, a žádný měsíc, neboť ono jasně svítí, a neznajíc proměny stále po své cestě kráčí. Chtěla-li bys takové mítí, vezmi si mne: vezmi, vezmi si vojáka; vezmi vojáka, vezmi si krále. I což pak soudíš o mé lásce? pověz, rozmilá, a pověz, prosím, rozmile.

Katharina. Je-li pak možné, abyk milovat nepřítel Francie?

Král Jindřich. Ne; milovati nepřítel Francouzka není možné, Katinko; a však milujíc mne, milovala byste přítele Francouzka, neboť mně je Francouzsko tak milé, že z něho ani

jediné vesničky pozbyti nechci; celé musí býti moje: a je-li Francouzsko moje, Katinko, a já váš, pak je Francouzsko vaše, a vy jste má.

Katharina. Já nevím, so je to.

Král Jindřich. Ne, Katinko? Povím ti to po francouzsku, ačkoliv jsem přesvědčen, že mi to bude na jazyku váznout jako novovdaná ženka na krku svého manžela, s něhož se ledva střásti dá. – *Quand j'ay le prosession de France, et quand vous avez le possession de moy,* (počkej pak, co dále? Svatý Diviši, pomoz!) – *donc vostre est France, et vous estes mienne.* Království toho dobytí, zdá mi se, Katinko, lehčí věc, než abych ještě jednou tak dlouho francouzsky mluvil. Po francouzsku věčně věkův k ničemuž tě nepřivedu, leda že se mi vysměješ.

Katharina. *Sauf vostre honneur, le François que vous parlez, est meilleur que l' Anglois lequel je parle.*

Král Jindřich. Ne, věru ne, Katinko; mluvíš-li mou řeč, a já tvou, tak upřímně falešně, musí každý vyznat, že si jedno i druhé na vlas podobné. Ale, Katinko, tolik snad po anglicku rozumíš? Můžeš mě milovat?

Katharina. Neumím povědít.

Král Jindřich. Snad nám to poví někdo z vašich sousedů, Katinko? Zeptám se jich. Však ale vím, že mě máš ráda: až přijdete večír do své ložnice, budete se této dámy o mne tázat, a zajisté, Katinko, před ní jen takové z mých vlastností lehčit, které jsou vašemu srdci nejmilejší: ale dobrotivá Katinko, směj se mi vždy jen milosrdně, a to proto, milostná kněžno, že tě mám rád ukrutně. Až budeš jednou má, Katinko, (a ve mně žije spasitelná víra, která praví, že budeš) přemohu tě útokem, že se pak nevyhnutelně státi musíš matkou dobrých vojáků. Nemyslíš, že spolu, ty a já, od svatého Diviše do svatého Jiří dovedeme hochu složit, půl Francouze, půl Angličana, který půjde do Carhradu, a tureckého sultána tam za bradu porve? není-li pravda? co díš, spanilá moje lilie?

Katharina. Nevím, co to je.

Král Jindřich. Ne; však se později dovíš, jestliže teď jenom přislíbíš: jen mi teď, Katinko, přislibte, že se o francouzskou polovici takového jinocha přičiníte, za anglickou polovici ručí vám slovem svým král a mládenec. Co odpovídá *la plus belle Katharina du monde, mon très cher et divin deesse?*

Katharina. Vaše *Majesté* umí dost *fausse* francouzsky, oklamat každou *sage damoiselle* co jik je *en France*.

Král Jindřich. Ó, fuj na tu mou falešnou franštinu! Na mou čest, upřímně po anglicku, Katinko, já tě miluji: jen si na té cti netroufám přísahat, že ty mě miluješ: ale krev má počíná mně lichořit, že tomu tak, bez ohledu na ubohý a nepohnutlivý dojem mé tváře. Zlořečená ctižádost otcova! on myslil na občanské války když mě plodil: protože jsem přinesl na svět urputnou podobu, a železný pohled, že kam přijdu na námluvy, dámy se mne lekají. Ale věř mi, Katinko, čím budu starší, tím budu onačejší: mně jest útěchou, že věk, ten zlý zachovatel krásy, na mé tváři již žádné škody učiniti nemůže: budu-li tvůj, budu tvůj v nejhorším stavu; a budeš-li mě nosit, stanu se nošením vždy hezcí a hezcí. Povězte mi tedy, roztomilá Katinko, chcete si mě vzít? Odložte panenskou stydlivost; přiznejte se k úmyslům srdce svého zrakem mocnářky vezměte ruku mou, a řekněte – Jindřichu anglický, já jsem tvá: sotva že slovem tím sluch můj oblažíš, odpovím ti hlasitě – tvé jest Anglicko, tvé jest Irsko, tvá jest Francie, a tvůj jest Jindřich Plantagenet; kterýž, pravím' to ovšem v jeho přítomnosti, třebaš by nebyl nejlepší mezi králi, je přece nejlepší král mezi dobrými muži. Nu, jak zní odpověď vaše v polámané hudbě, neboť hlas tvůj je hudba, a tvoje anglická řeč je lánaná; protože, královno nade všemi, Katharino, oblom mysl svou ke mně lánanou angličtinou: Chceš si mě vzítí?

Katharina. Tož, bude-li se líbit *roy mon pere*.

Král Jindřich. Aj, jemu se líbit bude, Katinko: jemu se líbit musí, Katinko.

Katharina. Potom já také být spokojena.

Král Jindřich. Za to vám ruku líbám, a zvu vás mou královnou.

Katharina. *Laissez, mon seigneur, laissez, laissez! Ma foy, je ne veux point que vous abbaissez vostre grandeur, en baisant le main d' une vostre indigne serviteur: excusez moy, je vous supplie, mon très puissant seigneur.*

Král Jindřich. Tedy políbím vaše ústa, Katinko.

Katharina. *Les dames, et damoiselles, pour estre baisées devant leur nopces, il n'est pas le costume de France.*

Král Jindřich. Paní tlumočnice, co praví?

Alice. Že se nesluší *pour les* dámy francouzské, – nevím jak se vykládá anglicky *baiser*.

Král Jindřich. Líbat.

Alice. Vaše královská Milost *entendre* mnohem líp *que moy*.

Král Jindřich. Že se nesluší francouzské panny před svatbou líbat, to chtěla říci?

Alice. *Ouy, vraiment.*

Král Jindřich. Ó, Katinko! choulostivé zvyky koří se mocným králům. Roztomilá Katinko, my dva nemůžeme se dáti slabou hradbou domácího způsobu sklíčit: my sami děláme mravy, Katinko; a svoboda, která důstojnost naši provází, zacpe ústa všem sudílkům, jako já vám, že jste se držela přísného zvyku vaší vlasti, a políbení mně odepřela: protož, trpělivě, a povolně.

Líbá ji.

Vaše ústa mají kouzelnou moc, Katinko: v jednom sladkém jich se dotknuti leží více výmluvnosti, než na jazyku celé francouzské rady; a Jindřich anglický dal by se jimi spíše přemluvit, než všeobecné žádosti všech mocnářů. Váš otec přichází.

Vejde král francouzský a královna, Burgund, Bedford, Gloster, Exeter,

Westmoreland, a jiní francouzští a angličtí pánové.

Burgund. Bůh žehnej vaší Milosti. Učíte, královský strýče, kněžnu anglicky?

Král Jindřich. Rád bych ji naučil, milý strýče, jak nevýslovně ji miluju; a totě čistě anglicky.

Burgund. Není schopna?

Král Jindřich. Náš jazyk je drsný, strýčku a moje způsobilost není tak hladká; protož, nemaje ani hlasu ani srdce pochlebného, nemohu ducha lásky v ní zaklínat, aby se mi ve své pravé podobě zjevil.

Burgund. Odpusťte upřímnému žertu, jestli vám na to odpovím. Chcete-li v ní zaklínat, musíte udělat kolo; chcete-li v ní ducha lásky v jeho pravé podobě zaklínat, musí se zjevit nahý, a slepý. Můžete jí za zlé míti, že ona, dívka oružená purpurem panenské stydlivosti, nechce dopustit zjevení nahého slepého pacholátka ve své nahé vidomé osobě? Aby panna k takové výmince svolila, byla by těžká věc, milostivý králi.

Král Jindřich. A přece očka zamhuňují, a bývají po vůli, je-li láska slepá, a násilně-li doráží.

Burgund. To se dá omluvit, milostivý pane, když nevidí co činí.

Král Jindřich. Nuže, naučte, drahý pane, vaši sestřenku, aby svolila se zamhouřenýma očima.

Burgund. Já oči zamhouřím aby svolila, až ji budete učit jak má úmyslu mému rozumět: dívky přes léto v teple chované jsou slepé, jako mouchy o svatém Bartoloměji, nechť i mají oči v hlavě; dřív jste se nesměl na ně ani podívat, a potom se dají rády dotýkat.

Král Jindřich. Toto naučení odkazuje mne, abych čekal času a teplého léta; a tak si konečně chytím mušku, vaši sestřenku, a ona musí býti rovněž tak slepá.

Burgund. Jako láska, pane můj, dříve než miluje.

Král Jindřich. Tak jest: a ledakdo z vás může lásce z mé slepoty děkovat, že pro jednu pěknou dívku francouzskou, která mi v cestě stojí, nevidím mnohých pěkných měst francouzských.

Král francouzský. Ano, králi pane, vi se na ně díváte skrze optické sklo: města se vám proměnila v pannu, jsouce obehnána panenskou zdi, kteréž válka nikdy ještě nepřekročila.

Král Jindřich. Bude Katinka mou chotí?

Král francouzský. Je-li vám libo.

Král Jidňřich. Jsem spokojen; budou-li panenská města, o nichž zmiňujete, na službu jí hleděti, ukáže mi panna, která žádosti mojí v cestě stála, cestu k mému cíli.

Král francouzský. Co bylo slušné, v tom jsme povolili.

Král Jidňřich. Je tomu tak, angličtí lordové?

Westmoreland. Král ke všem artikulům přivolil:

první je dcera; a tak řadou dále,
jak bylo pevně ustanoveno.

Exeter. To jediné však ještě nepodepsal:

Vaše královská Milost žádá totiž, – kdyby se nahodilo francouzskému králi, psáti vám o nějaké dovolení, aby dal vaší Výsosti následující titul i s doplňkem, v řeči francouzské, – *Notre très cher filz Henry roy d'Angleterre, heretier de France*; a takto v řeči latinské, – *Praeclarissimus filius noster Henricus, rex Angliae, et haeres Franciae*.

Král francouzský. Ba ani v tom jsem vám tak neodpíral,

bych k vaší žádosti teď neustoupil.

Král Jidňřich. Pro naše přátelství a lásku prosím,

postavte článek tento k ostatním;
a na to pak mi dceru vaši dejte.

Král francouzský. Můj synu, přijmiž ji; a z krve její

zplod' potomstvo, aby byl konec záští
dvou sporných zemi, Francie i Anglie,
jichž břehy blednou závistí nad štěstím
jedné neb druhé; vzácný svazek ten
nechať jim vštípí lásku sousedství
a svornost křesťanskou do útlých ňader,
by válka zbraně krví nebarvila,
a Francie s Anglií nikdy nedvojila.

Všichni. Amen!

Král Jidňřich. Vítejte, Katinko: – vy všichni svědčte,

že ji teď líbám co svou královnu.

Troubení.

Královna Isabella. Bůh, sňatků všech nejlepší působce,

ať vaše srdce, vaše země sloučí!
Jak muž a žena, dva sic, v lásce jedno
jsou tělo, tak se spojtež obě říše,
aby zlá služba, krutá žárlivost,
jež ruší blaho lože manželského,
se nevedrala v smlouvu těchto zemí,
a nerozvedla, co se vtělilo;
aby se každý Francouz s Angličanem
co bratr miloval! – To dejž Bůh, amen!

Všichni. Amen.

Král Jidňřich. Chystejme svatbu: – vévodo Burgundský,

týž den chci přijmout vaší přísahu,
i pérův, k ujištění naší smlouvy.
Pak s Katinkou si přísahu složíme,
a budem šťastni, když ji nezrušíme!

Odejdou.

Vejde Chorus.

Chorus. Až posud pérem hrubým, neschopným,
Náš skromný básník děje stopoval;
Dal malé místo mužům velmocným,
Běh slávy jejich skočmo pochroumal. *45
Lesk hvězdy anglické, ač krátký, byl
Vždy slavný. Meč svůj z rukou štěstí měl;
Tím mečem rajskou zem si podmanil,
Kde jeho syn co pán se potom skvěl.
Král Jindřich šestý, v plénkách vyvolen,
Ve Francii a v Anglii po něm vlád';
Však ztratil Francii, Anglii vydal v plen,
Protože mnohovládou klíčil stát;
Jak jsme to nejednou zde provodili,
Kéž bychom vám i dnes se zavděčili.
Odejde.

KONEC.

Připomenutí.

Král Jindřich V. byl ponejprv vytištěn v kvartovém formátě r. 1600, bez podpisu jména spisovatele. Jiné dva otisky kvartové následovaly r. 1602 a 1608. Text je tu neúplný, nedbale a lehkomyšlně zpotvořený; i má se za to, že nešvara ta podvodným způsobem od nakladatele bezprávně a nakvap vyšla. Jiní kritikové myslí, že úplné vypracování, jak nás ve sbírce in Folio, 1623, došlo, stalo se od básníka teprv v pozdější době. Kvartový text drží v sobě 1800 řádků, foliový má jich 3500. První zajisté se nikdy na jevišti v této své chatrnosti nepřednášel, a podstata kritického skoumání nachází se jedině ve foliovém tisku. -

V choru před pátým aktem děje se zmínka o výpravě, kterou hrabě Essex v létě r. 1599 do Irska konal. Naopak ale mlčí *Francis Meres* ve své knize *Palladis Tamia* o Jindřichu V., udává tam jiné hotové kusy Shakespeare'ovy, zejména Jindřicha IV. Z toho následuje, jakož i ze souvislosti celého cyklu Jindřichů, že svrchu dotčené drama psáno bylo r. 1599. Za pramen sloužila opět kronika Holinsed'ova, ovšem ale nikdy na škodu básnické svobodě, jakž to z výtahů vydavatel *Delius* světle doličuje.

Děje obsažené v tomto historickém dramatu počínají na konci prvního roku vlády Jindřicha V., a sahají až do roku osmého (1417); téhož času zasnoubil se princezně Katharině po uzavřeném míru ve městě Troyes.

Poznámání.

*1. *Holinshed* vypravuje, že má Bellona, bohyně války, tři služky; krev, oheň a hlad.

- *2. *Kohoutí jáma* znamená místnost, kde se kohoutí boje odbývaly. Básník nazývá tak těsné prostranství londýnského Globus-divadla, kde se nepochybně jeho kus ponejprv představoval. Za časů Shakespeare'ových byly živé osoby a kohouti soupeřové o závod, a dělili se o přízeň obecenstva.
- *3. O ze dřeva platí tolik co kulatá podoba vnitřní prostory ze dřeva vystavěného Globus-divadla. Viz *Antonius a Kleopatra* (A.V. sc. 2.), poznamenání 45.
- *4. Na tehdejší divadle anglickém neokázal se nikdy skutečný kůň, a pět statistů dělalo celé vojsko, jak o tom chorus čtvrtého jednání na konci zmínku činí.
- *5. *Duchovní shromáždění* (convocation) je tolik co duchovní parlament s biskupy v hořejší sněmovně, a s nižším duchovenstvem v dolejší domě. Zde rozhodovalo se, mnoho-li peněz duchovenstvo králi k jistým potřebám z církevního jmění dáti chtělo.
- *6. Tak praví kronikář Holinshed. Z historie ví se, že by mělo státi *Ludvík devátý*.
- *7. Místo „odhalovali“ (*imbare, to make bare*) čtou jiní „vyvracovali“ (*imbar, to embar*).
- *8. Original praví „*gun-stones*“, střelné kameny, proto že se s počátku střílelo kamennými, později teprv železnými koulemi.
- *9. Islandský pes s dlouho bílou srstí byl tehda v modě u ženského pohlaví, a spolu u lidu obyčejnou nadávkou.
- *10. *Barbason* je jméno jakéhosi čerta neb zlého ducha, a stojí také v „*Merry Wives of Windsor*“ (A. II. sc. 2.).
- *11. Honící psi z ostrova Kreta byli výborného plemena.
- *12. Potem vyháněla se z těla nákaza syfilitická. – *Dorota Drchotova* je známá z Jindřicha IV. dílu 2., a *Kressida*, zástupkyně všech smilnic, je hlavní osoba v Shakespeare'ově dramatu „*Troilus a Kressida*“.
- *13. *Nym* a to *nim* způsobuje hru ve slovech, a má smysl šikovného kradení. Dle zvuku jest to jméno podobné našemu *odnímatí*.
- *14. Dle Holinshed'a chtěl svého svaka Edmunda Mortimera, hrabě March'ské, usaditi na trůně anglickém.
- *15. *Obratná* se často podřikává. Zde má býti „*lůno Abrahamovo*“. To platí také o jiných osobách, jak se čtenář snadně domyslí.
- *16. Dle pověry tehdejších časů umírali lidé jen v čas opadu moře. Přítok a opad vody jeví se i na řece Temži.
- *17. Trochu zatmělé místo, jehož smyslu v ústech pletichající Obratné těžko se kdo doběře. A však může stačit, představíme-li sobě, že granátový nos Falstaffův před smrtí promodrával a zelenal.
- *18. Mouřenínský tanec byl maškarní průvod v Angličanech velmi oblíbený, jenž prvního máje a o letnicích s obvyklými osobami po ulicích táhl.
- *19. *Fluellen* je rozený Walešan, *Macmorris* je Ir, a *Jamy* Skot. Každý z nich, mluví-li anglicky, zadržuje svým

nářečím, ale vždy jen sem tam v skrovné míře. Fluellen mluví ostře a tvrdě, místo *b, d, v, s*, klada *p, t, f, š*, a chybuje v užívání množného počtu a slovesa. Jamy vyslovuje *ju* místo *u*, a místo *o*, *i* místo *e*. Podobně Macmoris *Krišt* místo *Krist*. Překladatel nesnášeje se s míněním spisovatelů, kteří v podobném případě místo vadného zatrhování užívají v plné míře některého zvláštního nářečí, představil si v duchu, jak by tito setníci vlastnosti svého nářečí do češtiny asi přenést mohli, a naznačil to ve své práci. Co se mnohosti odchylek týče, srovnává se překlad s originalem. Věc sama ale zůstává se schopnosti divadelního herce, který v útvaru rozkošné, poctivé osoby Fluellen'ovy bez matného šaškování hlavně akcentem, dopadem slov a sylab působiti může, jak to Holtei dle Schlegel'a při čtení dobře vytknul.

- *20. Viz slovo to v slovníku Jungmannově.
- *21. Dauphin naráží na normanské Francouze, ježto pod bastardem Vilímem bojovným do Angličan se přestěhovali.
- *22. Tak vykládá Knight slovo *nook-shotten*; ostrov totiž v některém koutě na konci světa. Dle Warburton'a ale zněl by smysl následovně:
„na *klikatém* ostrově Albionu.“
- *23. Connetable mluví potupně o anglickém pivě. Dle Johnson'a dávalo se koni schvácenému mláto horkou vodou spařené.
- *24. *Fik španělský* (*figo*) byl výraz potupy, při čemž se palec mezi dvěma prsty zavřené pěsti prostrčil. Spůsob pocházel z Itálie a ze Španěl.
- *25. Často se děje zmínka u spisovatelů, že tehda herold za své poselství, buď si ono dobrého neb zlého obsahu, dostával peněžitou odměnu.
- *26. Řeka to byla *Ternois* u Blangi, kde Francouzi bránili přechodu anglického vojska přes most.
- *27. Dauphin vede žerty dále, řka, že jel Connetable bez kalhot jako lehce ozbrojený kernov v Irsku, máje na sobě jen svou přirozenou kůži, tedy místo nohaviček své těsně přiléhající nahavičky. Francouzské kalhoty byly široké, řásnaté a vatou vycpané. – Doleji znamená kobyla *figurně*, jako anglické *jade*, nestydatou rozpustilou děvku.
- *28. Podobenství to vysvětluje honba se sokoly. Udatnost dauphinova je skryta, má na hlavě zástinu (*kuklu*), jako sokol, než vyletí; sejme-li se mu s hlavy, třepe křídla, a věsí je. Tak udatnost zjevená svěsí křídla, totiž cena její spadne.
- *29. Walešané nosili každoročně na sv. Davida ošlejch (*leek*, *por*, *Lauch*) za kloboukem, na památku slavné bitvy u Kreščak, v nížto se jejich krajané udatenstvím vyznamenali, a po dosaženém vítězství v zahradě ošlejchu natrhali a za klobouky nastrkali.
- *30. *Koruna* znamená jednou *corona syphilitica frontis* s oplešenou lebkou, a podruhé francouzskou minci.

- *31. Jindřich V. dal tělo Richarda II. z Lanley v Hartfordshire'sku do opatství ve Westminsteru s velkou slávou přenesti, a v nádherné hrobnici pochovat. - Dotčené dvě kaply patřily ke dvěma klášterům nad Temží, založeným na památku Richarda II.
- *32. Kandelabry mívaly toho času podobu ozbrojených a obrněných mužů, držících v napjaté ruce pochoděň aneb svíci. - Praporům anglickým spílá před tím Grandpré pohrdlivě hadrovitých opon.
- *33. *Strážník* (guard) nosil v boji korouhev svého pána.
- *34. Bitva u Agincourt'a připadá na den sv. Krispína a Krispiána 25. října 1415. Oučastníci mohli se státi šlechtici touto jedinou zásluhou, čehož jiní toliko právem dědičným aneb zvláštní královskou milostí docházeli.
- *35. *Malone* dokládá, že jsou slova tato začátek staré, irské písně. Užívá se jich tu pro podobnost zvuku slov *qualité* a *Callino*.
- *36. Pistol je taková chlubá sketa, jako známá figura čerta s dlouhými drápy ve starých anglických moraličkách, který od šaška (*Vice*) k velikému vyrazení obecenstva ferulí (v podobě dřevěné dýky) notně přes prsty dostával.
- *37. Chce říci „s vypaseným břichem.“
- *38. V Monmouth'ě ve Wales'sku dělaly se pověstné a ve vojště oblíbené čepice.
- *39. Chce říci „ohavná zrada.“
- *40. Pištěc, později herold a berlonoš kráčel při slavných průvodech a procesích před králem, a dělal mu cestu.
- *41. Výprava hraběte Essexu do Irska, za panování královny Elisabethy, trvala od Aprile až do Septembru 1599. - Dál dole řeč jest o císaři Sigismundovi.
- *42. *Bedlam* je tolik co šílenec; *Trojan* co pobluda.
- *43. *Cadwallader*, hornatá neúrodná krajina ve Wales'sku, slynila bohatstvím kozího bravu. To vysvětluje úsměšek „Pán z pohoří.“ „Pán z podolí“ vztahuje se na známou staroanglickou balladu:
 „Byl jeden panoš z rodu přenízkého,
 Ten měl rád dceru krále uherského.“
- *44. Basilisk byl had s korunkou zrakem usmrcující; a znamená zde spolu hadici polní, střelbu totiž válečnou.
- *45. Básník, nemoha se držeti přirozeného běhu dějů historických, musel přetrhováním pásma dějinného plné slávy rekovných mužů ublížiti. - Mladší práce básníková, *Jindřicha šestého* první díl, provozovala se již před *Jindřichem pátým* mnohokrát s velkou pochvalou na divadle anglickém.